

Vlaams
Parlement

vergadering **C33 – OND4**

zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 17 oktober 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oprichting van een Marokkaanse school in Borgerhout - 2268 (2012-2013)	5
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de onderwijshervorming - 2267 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan draagvlak voor de onderwijshervorming bij leerkrachten en ouders - 2281 (2012-2013)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over vingerafdrukken in scholen - 2230 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebruik van vingerscanners in scholen - 2256 (2012-2013)	17
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderwijs aan gedetineerden in Tilburg - 2245 (2012-2013)	21

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het grote aantal ongekwalificeerde schoolverlaters in Vlaamse steden

- 2287 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het actieplan om het aantal ongekwalificeerde schoolverlaters te verminderen

- 2289 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het SERV-advies Leren en Werken

- 2290 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan werkplekken in deeltijdse leersystemen

- 2292 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over ongekwalificeerde uitstroom en duaal leren

- 2301 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan stroomlijning in de systemen van leren en werken

- 2310 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brussee tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toekomst van het stelsel leren en werken

- 17 (2013-2014)

23

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over 'lege brooddozen' op school

- 123 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over maaltijden op school

- 132 (2013-2014)

35

■

Waarnemend voorzitter: mevrouw Marleen Vanderpoorten**Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oprichting van een Marokkaanse school in Borgerhout - 2268 (2012-2013)**

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Dit schooljaar gaat in het Antwerpse district Borgerhout een Marokkaanse school van start, Iqra. Ik lees dat Iqra staat voor leren. Op zich is dat een goede zaak, want in België is er vrijheid van onderwijs. We weten dat er een capaciteitstekort is in Vlaanderen. Een nieuw initiatief om onderwijs te organiseren is dus zeker welgekomen.

Vanuit de directie klinken argumenten die blijk geven van een grote noodzaak aan zo'n nieuw type school. "Het Vlaamse systeem slaagt er niet in de sociale ongelijkheid te verkleinen", aldus Mohamed Chakkar, de initiatiefnemer. Enkele kenmerken van dit initiatief trokken mijn aandacht. De voertaal op school is Nederlands, maar op de speelplaats en tijdens vrije momenten mag iedereen de eigen taal gebruiken. Dat is iets waar veel collega's anders over denken. In Brussel is er een duidelijke regel dat men op de speelplaats de taal van de school moet hanteren, en dat is het Nederlands.

Het is positief dat ouders, veel meer dan in Vlaamse scholen, verplicht betrokken zullen worden bij het schoolgebeuren. De school ziet zichzelf als een wijkschool. Dit brengt met zich mee dat de meerderheid van de populatie van allochtone origine zal zijn. Volgens de initiatiefnemer zijn de grootste moeilijkheden bij sommige leerlingen te wijten aan een leerachterstand en niet aan een taalachterstand.

Soms wordt de vergelijking gemaakt met een methodeschool. Minister, ik wil u enkele vragen stellen over de oprichting van deze nieuwe school. Hebt u voor de oprichting van de school contact gehad met de initiatiefnemers over hun aanpak? Dat hoeft niet, maar het is een mogelijkheid. Wat is uw opinie ten aanzien van de afspraken over taalgebruik? Ik vraag me af of het feit dat men er niet op staat dat kinderen buiten de uren het Nederlands hanteren, het voor andere kinderen moeilijker zal maken om zich te integreren in die school, gezien de vele talen die zullen worden gesproken op de speelplaats, en niet noodzakelijk het Nederlands.

De initiatiefnemer zegt dat het godsdienstonderricht niet wordt ingevuld. Er wordt gedurende twee uren per week wel aan cultuurbeschouwing gedaan. Islamlessen kunnen als er vraag naar is, maar ik lees in interviews met de initiatiefnemer dat die lessen na de uren zouden worden gegeven. Ik veronderstel dat dat dan ook kan voor andere godsdienstlessen of lessen zedenleer. Hebt u daar meer informatie over?

Minister, weet u of er in Vlaanderen nog andere initiatiefnemers zijn om soortgelijke scholen op te richten? Zo ja, waar? Momenteel is er sprake van drie kleuterklassen en één eerste leerjaar. Is het voor u belangrijk dat deze school tot een volwaardige basisschool kan uitgroeien?

In een aantal grootsteden en ook in de mijnstreek zijn we begonnen met een project waarvoor men veel steun ontvangt van dit parlement, het Project Innoveren en Excelleren in Onderwijs (pIE.O). Dat project is gericht op concentratiescholen met kinderen met een zwakke sociaal-economische achtergrond. De bedoeling van die projecten is natuurlijk om via een aangepast traject die leerlingen zo ver mogelijk te brengen en ervoor te zorgen dat ook zij de eindtermen kunnen behalen.

Ik probeer de link te leggen tussen de pIE.O-projecten, die we heel fel steunen, en dit initiatief, en ik zie dat de bedoeling van de beide initiatieven min of meer gelijklopend is. De initiatiefnemer zegt dat een normaal traject niet altijd is aangewezen voor sommige kinderen en dat hij daarom bepaalde zaken op een andere manier wil bijbrengen aan de kinderen.

Minister, hoe zit het met die pIE.O-projecten? Kan het zijn dat die projecten en deze school elkaar beïnvloeden en versterken? Is het de bedoeling dat bepaalde experimenten van die nieuwe school in Borgerhout worden doorgenomen met de initiatiefnemers van het pIE.O-project? Van die pIE.O-projecten wordt heel veel verwacht.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Het systeem kennen we al een beetje. De initiatiefnemer, Mohamed Chakkar, verwijst naar de Lucernacolleges, zowel in het lager als het middelbaar onderwijs. Niet alleen de pIE.O-projecten zouden dus een voorbeeld kunnen zijn voor de Marokkaanse gemeenschap. De Marokkaanse ouders staan wel open voor alle gemeenschappen die in hun buurt wonen.

In hoeverre kun je die vergelijking doortrekken? De Lucernacolleges bestaan al meer dan vijftien jaar en sinds een aantal jaren komen de afgestudeerden ook in hogescholen en universiteiten. Zij bieden een heel andere omgeving. Een van de argumenten die zij aanhalen, en ik hoor dat ook in het pleidooi van Mohamed Chakkar, is dat de ouders met hen samenwerken. Een ander heel belangrijk punt is het zich goed voelen, het welbevinden van de leerlingen op school. Als die leerlingen zich niet goed voelen in andere scholen, vormt dat een beperking voor het behalen van resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Om te beginnen vind ik de naamgeving zeer bizar, minister. Er is sprake van een Marokkaanse school, maar ik denk niet dat de heer Chakkar ooit over een Marokkaanse school heeft gesproken. Het wordt bijna een Marokkaanse school, omdat het in een buurt ligt waar enorm veel Marokkaanse mensen wonen. Het is niet de bedoeling om daar een Marokkaanse school van te maken, maar het wordt nu wel herleid tot dat soort onderwijs.

Mohamed Chakkar heeft in een debat met u gezegd: “Mocht ik Pascal Smet of Jan Janssens hebben geheten, dan had ik nooit in dit debat gezeten.” Dat is ook zo: mocht het om een andere school gaan, zoals De Klimpaal in Molenbeek, dan was dit nooit aan bod gekomen in het parlement.

Het pIE.O-project dat de heer Delva aanhaalt, is een zeer goed project, maar ik vraag mij nog steeds af wat het verschil is met het project Voorrangbeleid Brussel (VBB). Ik zie niet in waarom er telkens over ‘iets nieuws’ wordt gepraat, terwijl het gewoon een voortzetting is van wat al bestaat. Wat is er eigenlijk geworden van de VBB-begeleiding in het Nederlandstalige onderwijs? Waarom kon dat project niet gewoon voortgezet worden in Vlaanderen? Er zijn goede dingen gebeurd in het verleden. Het was een zeer goed project. Ik zie niet in waarom de heer Delva over pIE.O spreekt als iets volledig nieuws, terwijl ik daar niets nieuws in zie, behalve de naam.

Voor de rest treed ik de heer Delva bij met betrekking tot de keuze van godsdienstonderwijs. Ik weet niet in hoeverre dat van de cultuurbeschouwing kan en mag. Dat islam dan eventueel nadien wordt gegeven, als daar vraag naar is, vind ik een uitstekende zaak. Daar heb ik geen enkel probleem mee.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb geen contact gehad met de initiatiefnemers voor de oprichting. Dat hoeft ook niet. Zij zijn vrij om een school op te richten, zolang zij de regelgeving respecteren, wat ze ook doen.

De school respecteert de taalregeling in het onderwijs en de taalkennis van het personeel. Zij laat de kinderen wel toe hun eigen taal te spreken tijdens de speeltijden. Zolang dat het behalen van de eindtermen niet in gevaar brengt, is dat op zich niet problematisch. Ze hebben duidelijk aangegeven dat ze de eindtermen voor taal willen behalen en dat ze veel aandacht zullen besteden aan het Nederlands.

De school behoort tot de groep van de vrije niet-confessionele scholen. Die scholen kunnen kiezen om cultuurbeschouwing in te richten. Het decreet stelt uitdrukkelijk dat indien een school cultuurbeschouwing inricht, ze geen godsdiensten kan aanbieden. De voorzitter van het schoolbestuur beklemtoonde ten opzichte van de inspecteur, belast met het erkenningsonderzoek, dat de school wil uitgroeien tot een wijksschool. Daarom gaat de prioriteit naar cultuurbeschouwing om leerlingen met uiteenlopende levensbeschouwingen toch in de school te kunnen opvangen. Indien er vraag is naar islamonderricht, zal dat alleen buiten de schooluren/lessuren gegeven worden.

Het klopt, mevrouw Zamouri, dat het op zich geen Marokkaanse school is, maar men maakt dat er dan soms van.

We hebben geen weet van toekomstige gelijkaardige initiatieven. Het decreet bepaalt overigens dat men zowel het niveau kleuter als het niveau lager moet organiseren. Een nieuwe school moet dus de volledige structuur aanbieden, ten laatste vanaf het zesde bestaansjaar. Als ze wil uitgroeien tot een volledige basisschool, wat ze moet doen, zal ze op zoek moeten naar een andere locatie. Ik heb begrepen dat de stad Antwerpen de school daarbij zal helpen.

Uiteraard zal er ook een erkenningsonderzoek en inspectie plaatsvinden. Dat betekent dat het ook in de toekomst zal worden opgevolgd.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het klopt dat er geen enkele verplichting is om daarover contact op te nemen.

Ik blijf een beetje op mijn honger wat betreft de taal. Ik begrijp dat er tijdens de lessen heel wat aandacht zal worden besteed aan het Nederlands en dat men de eindtermen wil behalen. Dat is absoluut nodig. Maar toch is er een duidelijke breuk met wat wordt gesteld door heel veel scholen, organisatoren, inrichtende machten en koepels over het taalgebruik op school. Heel veel scholen in Brussel, en wellicht ook in andere grootsteden, hameren heel sterk op het gebruik van het Nederlands, ook op de speelplaats, ook in onderlinge contacten tussen de kinderen, omdat men ervan overtuigd is dat dat goed is, en wel op een aantal domeinen: om de kennis van het Nederlands te verhogen, maar ook om een algemene voertaal te kunnen creëren tussen alle kinderen op de speelplaats. U zegt dat ze de eindtermen willen halen, en dat is logisch. Wat denkt u ervan dat men de verplichting om Nederlands te spreken op de speelplaats loslaat?

Ik kom nog eens terug op de link die kan worden gelegd tussen de pIE.O-projecten en deze nieuwe school. Ik wens de school overigens 'zeer goede vaart', laat daar geen twijfel over bestaan. Hoe ziet u dat? Ik veronderstel dat de creatie van die school beantwoordt aan dezelfde doelstellingen als die van de pIE.O-projecten.

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, u hebt niet geantwoord op de vraag naar de inhoud van de pIE.O en het project VBB.

Minister Pascal Smet: Ik zal dat nu doen.

Er is een verschil. De pIE.O willen op een totaal nieuwe manier werken. De ervaring die is opgedaan in de VBB-projecten en andere, wordt samengebracht in een nieuw pedagogisch model om op een andere manier de eindtermen te halen. Hoe dat gaat verlopen, kan ik niet inschatten, daarom is het een experiment. Het loopt nu en zal de komende maanden onder wetenschappelijke begeleiding verder lopen. Het is de bedoeling dat het experiment uitgroeit tot een fundamenteel andere aanpak. Het VBB was vooral ondersteuning, de pIE.O gaan veel breder en ruimer. Het is voorbarig om nu te zeggen hoe het eruit gaat zien. Dan zouden we geen experiment nodig hebben. Het is niet hetzelfde project met een andere naam.

Mevrouw Khadija Zamouri: Wat is het dan juist?

Minister Pascal Smet: Dat kan ik toch niet uitleggen? Het gaat niet over het wat, het gaat over het hoe. En als minister mag ik niet eens zeggen hoe les moet worden gegeven. Dat is niet mijn bevoegdheid. We hebben de koepels van het Gemeenschapsonderwijs ervan kunnen overtuigen om mee te doen. We hebben nu twaalf proefprojecten. Die hebben tijd nodig. Die moeten worden uitgewerkt. Ik hoop dat er veel uit komt. Dat is een risico, het is mogelijk dat het niets wordt. We kunnen niet meer doen dan de aanzet geven. Dat hebben we ook gedaan.

Het is mijn oprechte overtuiging dat het anders moet in het basisonderwijs in de steden. Het voorrangbeleid was zeer goed en is zeer goed, maar is niet voldoende.

Mevrouw Khadija Zamouri: Wat is het fundamentele verschil? Als u vindt dat we moeten wachten, zullen we dat later wel horen, zeker.

Minister Pascal Smet: Dat gaan we in de toekomst zien, in de komende jaren.

Mevrouw Khadija Zamouri: Maar er worden toch op voorhand plannen gemaakt? Er wordt toch bepaald waar het fundamentele verschil zit? Ligt de nadruk meer op taalvaardigheid? Wordt er meer ingezet op de ouders? Op diversiteit?

Minister Pascal Smet: De scholen hebben de vrijheid om dat zelf te bepalen. Het zal niet overal hetzelfde zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de onderwijshervorming - 2267 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijk tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebrek aan draagvlak voor de onderwijshervorming bij leerkrachten en ouders - 2281 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijn vraag gaat over de onderwijshervorming van het secundair onderwijs en het draagvlak daarvoor. Ik heb deze vraag om uitleg al een tijd geleden ingediend, naar aanleiding van een enquête in Knack deze zomer. Het was een grootschalige onderwijsenquête bij 1004 leerkrachten, 561 ouders en een controlegroep van 573 mensen van buiten het onderwijs. Er werd gepeild naar de wijze waarop al die mensen de onderwijshervorming steunden.

Daaruit bleek dat acht op de tien ondervraagde leerkrachten en twee op de drie ondervraagde ouders de onderwijshervorming niet steunden. De belangrijke bekommernissen die de hervorming een halt tracht toe te roepen, zoals het waternetstelsel en een dalende onderwijskwaliteit, worden niet als een fundamenteel probleem aanzien door de onderwijsverstrekkers.

Leerkrachten stellen zich wel veel vragen bij de toenemende diversiteit en verscheidenheid van de leerlingen in klassen. Ook ouders hebben ernstige zorgen bij de toename van anderstalige kinderen in het Vlaamse onderwijs. Voor hen is dit het grootste probleem in het onderwijs op dit moment.

Minister, u weet dat we de onderwijshervorming steunen. De redenen die aan de grondslag ervan liggen, zijn uitgebreid aan bod gekomen in heel wat debatten, ook in dit parlement. Voor mij zijn het de juiste uitgangspunten. Er is een bekommernis om ervoor te zorgen dat die redenen voor de onderwijshervorming beter worden begrepen en een groter draagvlak

krijgen bij leerkrachten en ouders en externen. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Ik weet dat u momenteel Vlaanderen rondtoert om uit te leggen wat de hervorming inhoudt, wat de redenen zijn. U krijgt daarvoor versterking van een collega-minister. Iedereen doet wat nodig is op zijn niveau. Ik probeer in Brussel uit te leggen waarom we voor de onderwijshervorming kiezen, wat de pluspunten zijn enzovoort. De vraag is of dat voldoende is, minister.

Wist u van de opmaak van deze enquête? Heeft de administratie hier op de een of andere manier aan meegewerkt? Werden de resultaten achteraf door uw kabinet besproken? Hebt u toegang tot de resultaten en cijfergegevens? Wat vindt u van de resultaten van deze enquête?

Weet u of er ook Brusselse leerkrachten en ouders in de enquête werden opgenomen?

Welk standpunt hebt u bij deze verontrustende resultaten? Welke maatregelen – en dat is de kern – plant u om het belang van de onderwijshervorming duidelijk te maken aan leerkrachten en ouders? De kloof is groot. Hoe gaat u hen beter inlichten over de plannen en doelstellingen van de onderwijshervorming? Plant u bijkomende acties?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, naar aanleiding van de enquête van het weekblad Knack zou ik op mijn beurt een gelijkaardige vraag om uitleg willen stellen. De VUB heeft vroeger al een kleinschalig onderzoek gevoerd, maar de resultaten daarvan zijn nooit echt ernstig genomen. Deze enquête is daarentegen vrij breed uitgevoerd en de resultaten zijn volgens mij representatief voor wat bij de leerkrachten en de ouders leeft.

De heer Delva heeft de cijfers al aangehaald. Maar liefst iets meer dan 80 procent van de leerkrachten is gekant tegen de op stapel staande hervorming. Dat is meer dan vier op vijf. Meer dan een leerkracht op drie noemt zich een virulent tegenstander van de hervorming. Het is niet verwonderlijk dat de tegenstand in het aso zelfs hoger dan 85 procent ligt. Volgens bijna 60 procent van de respondenten heeft het secundair onderwijs geen nood aan een zo grondige hervorming. Zij zien andere problemen. De heer Delva heeft al verwezen naar de enorm toegenomen administratie, de hervormingszucht van de overheid en het toegenomen aantal leerlingen met zorgnoden. Bij de ouders zien we vergelijkbare cijfers. Hoewel de resultaten iets minder uitgesproken zijn, is volgens de enquête een grote meerderheid tegen de hervorming gekant. Ook zij werpen een aantal problemen op die volgens hen belangrijker zijn. Het gaat dan onder meer om de toenemende verscheidenheid van leerlingen in de klassen. Dit slaat op anderstalige leerlingen, maar ook op leerlingen met bijkomende behoeften en op de aanwezigheid van getalenteerde en minder getalenteerde leerlingen in een enkele klas. Deze elementen worden als problematisch ervaren.

De reacties op deze cijfers die ik heb gelezen en gehoord, vertrekken in feite vanuit een paternalistische reflex. Het moet beter worden uitgelegd. De leerkrachten en ouders hebben nog niet goed begrepen wat de overheid met deze hervorming op het oog heeft. De betrokkenen blijven voor 200 procent achter de hervorming staan en zullen hun uiterste best doen om alles beter uit te leggen. Hierdoor zullen de ouders en de leerkrachten wel bijdraaien. Die reacties zijn niet alleen afkomstig van de minister. Namens de koepels is ook gereageerd door de heer Smits en door mevrouw Verdyck, die het in dit verband over koudwatervrees heeft.

Ik weet niet of de minister vanuit die reflex met wat meer uitleg zal komen. Ik vrees van niet. De informatiestroom is stilaan op gang gekomen. Alle partijen voelen zich geroepen om deze hervorming in allerhande zalen in Vlaanderen aan hun achterban en aan geïnteresseerden uit te leggen. De minister heeft een brochure voor ouders en leerkrachten verspreid. Het is trouwens merkwaardig dat de officiële uitleg van de hervorming door het kabinet in die brochure op sommige punten durft te verschillen van wat een andere minister van een andere partij heeft verteld.

Minister, hoe zit het nu met die geplande onderwijshervorming? Ik neem aan dat u hier voor de volle 200 procent mee wil doorgaan. Kan dat nog wel? Er is overduidelijk geen draagvlak. Zal het masterplan, indien de hervorming er komt, op bepaalde punten worden aangepast? Gaat u ervan uit dat u het allemaal nog wel zult uitleggen en dat de soep dan niet zo heet zal worden gegeten als ze wordt opgediend? Zullen de ouders en de leerkrachten volgens u dan het nut en het goede van de hervorming inzien? Aangezien er al zo veel weerstand is, vraag ik me af of het nog opportuun is de hervorming in de huidige vorm door te zetten. Wat is uw reactie op deze ontstellende cijfers?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, ik wil me bij deze vraag om uitleg aansluiten. Een enquête is natuurlijk een enquête. Daar kan weinig discussie over worden gevoerd. Het staat buiten kijf dat de leerkrachten bij elke beleidsmaatregel, in welke richting dan ook, met betrekking tot het onderwijs een belangrijke rol spelen. Dat zal niemand ontkennen. Iedereen zal dat beamen. Volgens mij moeten we dit blijven benadrukken.

Volgens de vraagstellers is er geen draagvlak voor de hervorming. Ik spreek hier namens mijn fractie. Wij hebben mee onderhandeld over het masterplan en het ook goedgekeurd. We dragen dit akkoord ook mee uit. De heer Van Dijck heeft net verklaard dat hij bepaalde mensen andere standpunten heeft horen verkondigen. Volgens mij is de tekst zeer duidelijk. Dit is vorige week ook in het Vlaams Parlement aan bod gekomen. Ik vind het belangrijk dat de politici die een keuze maken, in dit geval de goedkeuring van een hervormingsplan, dit ook verdedigen en uitdragen.

Ik baseer me op mijn eigen ervaringen. We moeten dit correct uitleggen en de juiste klemtonen leggen. We moeten onderstrepen dat dit nog maar het begin is van een weg die we samen met de leerkrachten, de schoolbesturen, de vakbonden en dergelijke moeten bewandelen. Volgens mij leggen deze hervormingsplannen belangrijke klemtonen die een antwoord op de elementaire knelpunten leveren.

Een aantal van de elementen van de hervormingsplannen zijn al in wetgeving omgezet. Mijn fractie blijft zich helemaal achter dit masterplan zetten. Het moet worden uitgevoerd. Ongerustheid bij ouders en leerkrachten moet door ons allen worden aangepakt. Het departement heeft het voortouw genomen om de juiste toedracht van wat op stapel staat mee te delen. In elk geval moeten de hervormingen gebeuren in dialoog met de actoren die het op het terrein moeten waarmaken.

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Voorzitter, minister, collega's, ik dank de heer Delva voor zijn vraag. Die is pertinent. Ik denk dan vooral aan de passus waar hij het heeft over het feit dat leerkrachten vraagtekens plaatsen bij de groeiende diversiteit in de klassen en de scholen. Ook ouders maken zich daar ernstige zorgen over. Dat is een realiteit waarover ik het in de commissie al eerder had. Scholen beginnen tegemoet te komen aan vragen van ouders om hun kind bij zijn of haar vriendjes te zetten. Dat creëert een verwrongen situatie, met klassen met een bepaald soort van leerlingen en klassen met een ander soort van leerlingen. Dat baart zorgen.

Wat zult u daaraan doen? U hebt niet de macht om scholen te dwingen de klassen op een bepaalde manier samen te stellen. De zorg is er wel. Wij moeten er altijd zorg voor dragen dat de klassen zo gemengd mogelijk zijn samengesteld, want iedereen moet leren omgaan met iedereen. Wat ook de redenen zijn waardoor een segregatie ontstaat: dat is een foute situatie. Minister, ik geloof dat dit probleem ook u zorgen baart. Wat zijn uw mogelijkheden om daaraan te remediëren? Het inschrijvingsbeleid is daar in grote mate aan tegemoetgekomen. Iedereen krijgt de kans om overal terecht te kunnen, maar scholen beginnen zich nu in bochten te wringen – mede onder druk van ouders –, en dat leidt tot foute situaties. Wij moeten daar veel aandacht voor opbrengen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij graag aan bij de bezorgdheden. De enquête is een zeer belangrijk signaal. Wij voelden het al een tijdje aan, maar nu is het bevestigd: het draagvlak voor de hervormingen van de Vlaamse Regering is in de loop van de legislatuur eerder afgebrokkeld dan versterkt. Dat draagvlak is erg belangrijk. Hoe is het zo ver kunnen komen? Ik denk dat te snelle en te partiële communicatie, zonder dat het volledige plaatje was gekend, daar verantwoordelijk voor is. Ik denk dan aan de ballonnetjes die werden opgelaten over de B- en C-attesten. Dat zorgde voor ongerustheid, en dat is een spijtige zaak.

De hervorming staat of valt met de draagkracht ervan bij de leerkrachten. Hun motivatie in de klas is beslissend. Wetenschappelijke studies tonen aan dat de leerkrachten de spilfiguren zijn. Een structurele hervorming moet samengaan met de herwaardering van het lerarenberoep. Mijn fractie heeft dat steeds gezegd. Die herwaardering had het ijkpunt van de hervorming moeten zijn, om zo het draagvlak te creëren. U hebt over de herwaardering van het leerkrachtenberoep veel aangekondigd. U had het over het grote lerarenloopbaanplan. Het is nu wachten. Eerder van een grote communicatiecampagne zou ik nu graag zien dat u werk maakt van de herwaardering van het leerkrachtenberoep en het lerarenloopbaanplan. Dat is essentieel. Kunt u mij zeggen wat u op dat vlak van plan bent?

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: De heer Kris Van Dijck verwees naar het debat van vorige week. Ik kan slechts vaststellen dat in een Belgabericht wordt gemeld dat de N-VA de domeinscholen in vraag stelt. Dat creëert meer verwarring dan duidelijkheid. Dat wou ik toch even inbrengen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Als er een groot spagaat zou zijn tussen wat de minister zegt en wat wij zeggen, dan zou dat in grote krantenkopen worden vertaald. Ik vind de evolutie naar domeinscholen positief, maar ik vrees dat dit wegens de financiële gevolgen voor de scholenbouw in een eerste fase moeilijk haalbaar is. Ik heb dus bedenkingen bij de uitvoerbaarheid, maar het principe zelf stellen wij duidelijk niet in vraag.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de heer Wim Van Dijck zegt dat de enquête goed is. Ik ga daar niet te veel over zeggen, maar ik raad u aan de analyse van Luc Huyse over de gehanteerde methode te lezen.

Ik kan alleen maar vaststellen dat in onze tijd de verhaaltjes het halen van de waarheid. U weet wat ik daarvan vind. 'Never spoil a good story with the truth' is de verhaallijn geworden. Daarmee wil ik niet zeggen dat er op het terrein geen vragen en bezorgdheden zijn. Maar wat daar in volle vakantieperiode is gebeurd, op een moment dat mensen zelfs niet weten wat de inhoud van de hervorming is... Deze enquête staat vol contradicties. En bovendien: als ze waar zou zijn, zou het gewoon choquerend zijn wat ze zegt over wat leerkrachten denken. Het zou choquerend zijn voor ons onderwijs en choquerend voor onze samenleving. Bijvoorbeeld het feit dat men diversiteit als het grote probleem ziet. Diversiteit is een werkelijkheid. Dat mensen daar bezorgd over zijn, is nog iets anders. Heel veel mensen denken daar ook positief over.

Ik wil niet veel méér zeggen over de beperkte waarde van die enquête. U weet toch dat ze die enquête via e-mail doen, en dat je prijzen krijgt als je je e-mailadres opgeeft: dat soort toestanden. Maar er blijkt wel een bezorgdheid uit. Wij hebben echter geen enquête nodig om die bezorgdheid te kennen.

Elke onderwijshervorming, in Vlaanderen maar ook in de wereld, geeft altijd aanleiding tot grote hervormingsangst. Dat is een gegeven. Dat is niet iets nieuws, dat is een constante. Er is in de onderwijswereld altijd een terughoudendheid. Die is voor een deel begrijpelijk. Maar in

een snel evoluerende wereld is dat toch niet de juiste attitude. Maar het is wel begrijpelijk omdat onderwijs altijd een beetje conservatief is. Het gaat om het overdragen van waarden, normen en kennis. Die zijn er altijd op basis van het verleden. Je moet echter ook toekomstgericht zijn.

Ik weet niet of er Brusselse ouders en leerkrachten zijn opgenomen. Bovendien was er een tegenstrijdigheid. Hetzelfde enquêtebureau deed, toen de gesprekken over de hervorming van vtm volop bezig waren, een andere enquête. Daaruit bleek dat heel veel ouders het uitstel van de studiekeuze wél als zeer positief beschouwen. Maar ja, historisch besef en continuïteit zijn in het denken van onze samenleving van vandaag ver te zoeken. Niets reikt nog verder dan 48 uur. Dat zal in de toekomst een groot probleem worden voor onze samenleving, als u het mij vraagt, in alle bescheidenheid.

Wij gaan uiteraard verder met de hervorming. Er is twintig jaar over gepraat. We hebben er een beslissing over genomen. Het was niet altijd evident. Ook niet in de communicatie, ik zal dat niet ontkennen. Maar we hebben begin juni beslist om alles niet begin juli te gaan uitleggen omdat de scholen toen volop bezig waren met de examens, de deliberaties, het afsluiten van het schooljaar. De leerkrachten en de directeurs hadden hun vakantie verdiend. Daarom hebben wij beslist om bij de start van het nieuwe schooljaar goed te communiceren. Dat hebben wij dan ook gedaan.

Wij hebben de website www.hervormingsecundair.be gemaakt. Hij is al sinds juni online. Er werd een brochure onder alle leerkrachten verspreid. Er is er ook een voor ouders, die ondertussen, denk ik, ook verspreid werd, zodat ook de ouders goed geïnformeerd zijn. We hebben heel wat aandacht besteed aan de hervorming in Klasse voor Leraren en in Klasse voor Ouders. Er is een e-mailadres aangemaakt waar ouders hun vragen en bezorgdheden kunnen overmaken. Er is ook een Ronde van Vlaanderen geweest, waarbij ik 2750 schooldirecteurs van het basisonderwijs en van het secundair onderwijs heb gezien. Deze keer heb ik het zelf gedaan. Ik heb het uitgelegd en ik heb daarvoor ook zeer veel applaus gekregen. Er is heel veel feedback gekomen en ik heb veel steun gekregen, ook voor de hervormingen. De mensen hebben heel goed begrepen waar de hervorming nu over gaat.

Dat is allemaal gebeurd. Als er ongerustheid en bezorgdheid is, kun je twee dingen doen: ze aanwakkeren of ervoor zorgen dat ze worden weggenomen. Je moet niet aanwakkeren. Je moet mensen goed informeren, je moet naar de bezorgdheden luisteren, en er rekening mee houden in het uitvoeringsproces en in de verdere uitrol.

Ik heb ook opvolgingsvergaderingen gehad met de onderwijskoepels, de vakbonden en alle stakeholders. Zij zullen in hun respectieve scholen een hele informatieronde opzetten. Nu leggen wij de laatste hand aan een heel uitrolplan voor het masterplan. Het moet worden vertaald in concrete maatregelen: welke maatregelen, wie moet dat doen, wanneer en hoe moet dat gebeuren. Dat schema wordt nu overlegd met de koepels, het gemeenschapsonderwijs en de vakbonden. Het zal de komende weken worden afgerond. Dan wordt het afgeklopt en dan kan men volop met de volledige uitrol beginnen.

De heer Kris Van Dijck zei het al: een aantal dingen zijn al beslist of zijn nu volop in voorbereiding. Ik weet niet of u ondertussen het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) hebt gezien. De SERV zegt dat het een goede hervorming is, hoewel hij niet ver genoeg gaat. Dat is de essentie. Ik merk op dat het de bredere vakbonden en de werkgevers zijn die dat zeggen. Ik vind ook heel veel steun bij de beroeps- en werkgeversfederaties. Dat betekent niet dat je de bezorgdheden moet minimaliseren. Je moet dat heel goed beluisteren, en dan moet je de bezorgdheden wegnemen in plaats van ze aan te wakkeren.

We gaan dus gewoon verder. Wat betreft die domeinscholen heb ik eerlijk tot de directeurs gezegd dat er een discussiepunt was. Als er in het plan één compromis staat, dan is het dat er in domeinscholen wordt voorzien. Ik geloof enorm in dat model. Ook de SERV zegt dat ze er

moeten komen. Maar er zijn ook doorstromingsscholen mogelijk. We hebben dat afgesproken. Daarover merk ik op het veld een beetje ongerustheid. Men vreest dat die doorstromingsscholen de andere scholen zullen ondermijnen. Men heeft het dan over het tweesparenlandschap.

Het klopt dat er een financiële nood is om die domeinscholen te realiseren. Anderzijds mag je ook niet vergeten dat we de komende vijftien jaar in Vlaanderen 4,5 miljard euro aan nieuwe scholenbouw zullen uitgeven. Op dat moment stel je een concept voorop. Als je toch nieuwe scholen moet bouwen, kun je dat meteen volgens het nieuwe concept doen. En dan kun je met het bedrijfsleven duidelijke afspraken maken. Dat is wat er op het terrein zal gebeuren. Bovendien is er in de afspraak van de regering opgenomen dat er heel duidelijke financiële incentives zullen worden gegeven aan de scholen om tot de oprichting van domeinscholen en campusscholen te komen.

Ik heb er geen probleem mee te erkennen dat daarover discussie was, dat er een compromis over is afgesloten, ook al zullen die doorstromingsscholen breder zijn dan de aso-scholen van vandaag, omdat ook de technische doorstroomrichtingen erin moeten worden opgenomen. Ik voel bij heel wat mensen toch een draagvlak voor de domeinscholen omdat het gewoon een samenlevingsmodel is waarin je mensen samen laat opgroeien en samenleven, niet in dezelfde klas, maar wel op dezelfde campus. Daarvoor bestaat er een grote wil.

Mevrouw Meuleman, ik zal niet meer terugkomen op het hele proces. Die B-attesten, dat zal voor de geschiedenisboeken zijn. Uiteindelijk was dat een detail. Er is over beslist en er is geen haan die ernaar kraait. Soms zoekt men in het leven een stok om een hond te slaan. Zo was dat een beetje met die B-attesten. Dat was maar een detail in heel het verhaal, niet echt cruciaal op dat moment.

Soms moeten we ons afvragen wat de rol van de media is in het aanwakkeren van onrust, in plaats van het creëren van een draagvlak. Het is niet zozeer door wat wij de afgelopen drie jaren hebben gedaan. Dat er zo'n brede alliantie is die de hervorming steunt, betekent dat er heel hard is gewerkt. Maar er is zoiets als een mediarealiteit, een werkelijke realiteit en een politieke realiteit. Die hoeven niet alle drie hetzelfde te zijn. Dat heb ik ondertussen al geleerd. Sommigen in de media – ik wil zeker niet veralgemenen – moeten zich afvragen of het zo nodig is geweest om onrust aan te wakkeren in plaats van draagvlak mee te creëren. Dat is dan ook de maatschappelijke rol en dienstverlening van de media, in plaats van op een geile manier voortdurend conflicten uit te lokken en bewust verkeerd te interpreteren. Ik weet niet of u al eens met journalisten hebt gepraat off the record, dat moet u zeker eens doen, en die zullen dat vaak erkennen. Ik heb geen probleem om dat hier ook te zeggen.

Het is een heel groot probleem, ook in dit dossier, hoe men soms functioneert in het opzetten van mensen tegen elkaar en soms ook het bewust verkeerd interpreteren van mensen. Mijnheer Van Dijck, daar weet u ook alles van, geloof ik, het bewust verkeerd interpreteren en het opblazen van zaken. Dat is een merkwaardige evolutie die me, zoals u kunt horen op deze herfstige dag, zorgen baart voor het samenlevingsmodel van de toekomst.

Met het loopbaanplan hebben we al heel wat werk verricht. Er is veel in gang gezet, maar we zullen niet alles kunnen afronden. Mevrouw Meuleman, misschien onderschat u dat een beetje, de draagwijdte van wat dat allemaal betekent. Dat is veertig jaar onderwijsbeleid, niet zomaar cosmetisch, maar grondig veranderen. Daar heb je een aanlooptijd voor nodig. En die is er voor mij niet of nauwelijks geweest. Dat stond niet in het regeerakkoord, men was daar niet echt mee bezig, met de loopbaan van de leerkrachten. Op een bepaald moment heb ik vastgesteld dat dat een issue was. Het kwam allemaal samen en de cosmetische ingrepen konden niet meer tot oplossingen leiden. Dan hebben we gekozen voor een grondige aanpak, maar er zijn veel partners. Af en toe waren er kinken in de kabel. Ik denk aan de terbeschikkingstelling (tbs), aan de besparingen waardoor andere dossier prioritaair werden, maar er heeft een rijpingsproces in de geesten plaatsgevonden. Ik ben bij twee vakbonden

geweest om uitleg te geven. Ik merk dat er een evolutie is in het denken en ik ben heel blij dat we dat hebben kunnen realiseren. Bepaalde zaken zijn al in gang gezet.

Later zullen we het ongetwijfeld hebben over de lerarenopleiding. Uit de hervorming daarvan is ook nog een mooie les uit te trekken. De problemen van 2001 zijn vandaag nog altijd dezelfde, niettegenstaande er een hervorming is tussengekomen. Dat betekent dat je grondig moet hervormen. Anders krijg je de problemen vroeg of laat op je bord. Die les moeten we daaruit trekken.

Dit zullen we allemaal voorbereiden, zodat de volgende regering op het moment van de regeringsvorming, uitgebreide dossiers zal hebben en meteen keuzes zal kunnen maken – dat kan ik alleen maar aanraden – om die in het regeerakkoord op te nemen en dan meteen aan de slag te gaan om ze uit te voeren. Een hervorming van het secundair onderwijs alleen zal niet volstaan. We zullen ook een ingreep moeten doen voor de leerkrachten en hen ondersteunen.

Daar zit een ongelooflijke contradictie in. Er bestaat vandaag enorm veel autonomie, om zich te organiseren, om leerkrachten te ondersteunen, om met planlast om te gaan. Telkens als er een probleem is, kijkt men toch naar de minister om het op te lossen. Dan is het: de minister lost het op. Dat bleek ook uit die beruchte Knack-enquête. Enerzijds zegt men dat de overheid moet wegblijven, anderzijds vraagt men dat de overheid alle problemen oplost. Dat is een ongelooflijke contradictie.

Voor de loopbaan is er heel veel in gang gezet. De regering werkt volop aan het besluit over de zinstroom, toch ook een belangrijk gegeven. Er zijn zes werkgroepen voor de lerarenopleiding. Andere dossiers evolueren nog. Wellicht nog tijdens deze legislatuur zullen we samenzitten met de vakbonden en de koepels over het loopbaanpact. We zullen de thema's in de komende weken definitief bepalen. We blijven werken tot het laatste moment, maar we zullen het niet meer afronden. We hebben wel dingen in beweging gezet en het denken veranderd. Op zich is dat ook al een hele prestatie.

De kans dat ik dan nog in België ben, is niet zo groot, maar ik zou met jullie willen afspraken over tien jaar. Dan zul je zien dat wat we over het loopbaanpact hebben gezegd, bijna allemaal zal zijn uitgevoerd. Daar ben ik quasi zeker van. Het is niet de eerste keer dat dit me overkomt. Federaal staatssecretaris De Block voert inzake asiel en migratie eigenlijk uit wat ik destijds in de taskforce heb opgestart. Ik heb veel kritiek gekregen van uw soortgenoten, mevrouw Meuleman, maar vandaag is het gemeengoed geworden.

Het probleem van sommige mensen – nu wil ik eens onbescheiden zijn – is dat je in het leven soms te vroeg gelijk kunt krijgen. Ik heb dat al meerdere keren meegemaakt. Dat zeg ik in alle onbescheidenheid, maar het is wel zo. Als we over tien jaar rendez-vous maken, dan zullen we eens goed lachen, want dan zult u zeggen dat alles is uitgekomen zoals ik het heb gezegd.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, u hebt nog drie elementen gegeven op mijn deelvragen: gratis les filosofie, gratis les mediatraining, en gratis les in bescheidenheid, waarvoor dank. *(Gelach)*

U hebt een overzicht gegeven van alles wat u onderneemt om uw hervormingsplannen te duiden. Ik hoop van harte dat het allemaal resultaat zal opleveren, want mijn fractie deelt de uitgangspunten van de hervorming en de wijze waarop het secundair onderwijs moet worden aangepakt. De weg is duidelijk. De vorming van de volgende regering zal een cruciaal moment zijn. Er is inderdaad heel wat werk verricht en ik hoop dat de volgende regering de juiste keuzes zal kunnen maken en volop verder zal gaan met de broodnodige hervorming, waarvoor vandaag zoveel kiemen zijn gelegd.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Minister, als u op dreef bent, dan weten we hoe laat het is. Dan neigt uw antwoord altijd minstens een beetje naar de arrogantie. Dan is misschien wel de Latijnse spreuk van toepassing: de minimis non curat praetor.

Minister Pascal Smet: Ik ben niet goed met Latijnse spreuken, ik ben een modern mens.

De heer Wim Van Dijck: U baseert zich op enquêtes die nergens op lijken en op gerommel bij het lerarenkorps.

Minister Pascal Smet: Luc Huyse zegt dat. Dat is toch geen dwaze mens.

De heer Wim Van Dijck: Daar walsen wij, in alle bescheidenheid, rustig over. Minister, u hebt een exposé gegeven over de media. Ik geef u daarin niet eens ongelijk. De media willen al wel eens keihard uit de bocht gaan. Daar kunnen wij van meespreken. Maar u mag niet klagen over de steun voor uw hervorming in de media.

De leerkrachten en ouders en iedereen die het aanbelangt, worden nu overladen met informatie. Over een half jaar kan niemand nog zeggen dat hij niet genoeg geïnformeerd is over die hervorming. Het staat u dan vrij om zelf een enquête te houden. Neem dan voor mijn part de onvermijdelijke professor uit Leuven onder de arm. Dan kan hij dat superviseren en dan hoeft hij nadien alvast geen kritiek meer te leveren in de pers. Daar neemt u geen risico, want zoals u zelf zegt, wordt u overal waar u over de hervorming spreekt, op applaus onthaald. Dus die enquête zal geen enkel probleem zijn.

Mijnheer Kris Van Dijck, uw partij geeft toch een ietwat andere uitleg over sommige details van de hervorming, dan wat daarover officieel wordt gezegd. De brochure die via de scholen aan de ouders wordt bezorgd, heb ik een tijd geleden gekregen. Daarin staat dat de indeling van het secundair onderwijs in aso, bso, tso, kso verdwijnt. Nochtans hoor ik uw partij altijd zeggen dat het aso niet verdwijnt. U koppelt er dan een ingewikkelde uitleg aan, maar ik lees wel dat het aso verdwijnt.

Vervolgens lees ik dat in plaats daarvan, ten laatste vanaf 2016, een raster komt, matrix genaamd, waarin elke studierichting een plaats krijgt. Ik heb uw partijvoorzitter nochtans horen zeggen dat de matrix een theoretische oefening zou zijn en dat die, indien hij niet het gewenste resultaat zou opleveren, naar de prullenmand zou worden verwezen. Maar in deze brochure lezen we dus dat de matrix vanaf 2016 wordt uitgerold.

Ik lees ook nergens over de vrije keuze van scholen om in dat systeem in te stappen. De N-VA zegt altijd dat het de scholen vrij staat om er al dan niet in te stappen. In de brochure van de Vlaamse overheid lees ik daar niets over. En zo staat het vol details, waarbij ik telkens een verschillende uitleg hoor bij de minister en bij een van de partijen die de hervorming mee heeft goedgekeurd.

Ik zou cynisch kunnen opmerken, minister, dat het triest gesteld is met ons onderwijs, als driekwart van de leerkrachten niet eens in staat is om een masterplan begrijpend te lezen. Maar dat is het sfeertje dat nu heerst: dat paternalisme, dat dedain. Ze hebben het zagezegd niet goed begrepen. Ze staan wel jaren in de praktijk, maar het masterplan hebben ze niet goed begrepen. We zullen het uitleggen, we zullen daar de komende maanden en jaren tijd voor nemen, en dan zullen ze het licht wel zien en zullen ze met enthousiasme deze hervorming uitrollen. Ik denk dat u zich daarin vergist, minister.

Het zijn inderdaad de leerkrachten die het moeten doen. Een groot deel van die leerkrachten zal deze hervorming niet lusten, het draagvlak zal er niet zijn. Maar zij moeten het wel uitvoeren. Als zij niet gemotiveerd zijn om dat te doen, wordt het een aanslag op de kwaliteit van ons onderwijs. Ik vrees ook voor een bijkomende uitstroom van leerkrachten en een oplopend tekort, als deze hervorming wordt doorgevoerd.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, u zegt dat degenen onder ons die voluntaristisch zijn, het best mee een draagvlak creëren voor de hervorming en verbetering van het secundair onderwijs. Ik volg die redenering. Velen van ons hebben geregeld gesprekken met het onderwijsveld. Als je over domeinscholen spreekt, is de zorg bij schoolbesturen en -directies dat daar voldoende middelen voor moeten zijn. Als u daar incentives aan wilt geven, neem dan alstublieft niet de middelen af van de capaciteitsproblematiek of de reguliere wachtlijsten. Weet dat we daarvoor extra middelen nodig zullen hebben.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, u citeert uit het SERV-advies om aan te geven dat de SERV u steunt, maar ik wil ook wel eens citeren uit het persbericht. U verkoopt het akkoord als historisch en doet alsof er een serieuze beslissing is genomen over de hervorming, maar de SERV zegt het te betreuren dat de ambities werden teruggedroefd, dat essentiële zaken worden doorgeschoven naar de lange termijn, dat er over veel zaken geen beslissingen zijn genomen. De SERV vraagt ten slotte een grondige hervorming op de korte termijn, met inspraak van alle betrokkenen en met de krachtlijnen in het masterplan als basis.

De SERV zegt dus: op korte termijn gebeurt er niets, de beslissing is doorgeschoven en er is te weinig inspraak geweest. Dat is duidelijk. (*Opmerkingen van minister Pascal Smet*)

Als u citeert, moet u volledig citeren.

Minister Pascal Smet: Ik heb het samengevat: positief, maar het gaat niet ver genoeg.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mijnheer Wim Van Dijck, ik verwijs naar wat ik ook in de plenaire vergadering gezegd heb, met het papier in de hand, op pagina 21. Wij geloven in het uitvoeren van de matrix. Ik citeer Dirk Van Damme, die in Terzake, op de vraag of de aso-richtingen zouden verdwijnen, antwoordde: “Nee, en het is maar goed ook dat die niet verdwijnen.”

Ik wil nog een citaat aanhalen, waaruit duidelijk blijkt dat de minister ook gelijk heeft: “Verwacht wordt dat uiterlijk midden 2016 de matrix klaar zal zijn. Als daarbij zou blijken dat door deze nieuwe ordening het niveau van de onderwijskwaliteit voor welke studierichting dan ook zou dalen, dan zal deze matrix aangepast moeten worden. Zo niet, dan zal deze worden doorgevoerd en zullen de onderscheiden begrippen aso, tso, kso en bso niet meer worden gehanteerd.”

Dat wil niet zeggen dat de waardevolle ladingen van zowel doorstroom- als arbeidsgericht verdwijnen. Daar zijn noch wij, noch de minister onduidelijk over.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik wil één boodschap meegeven die ik opvang in de debatten op het debat, specifiek bij de VTI's, de scholen voor wetenschap en techniek: men is bekommerd om het rationaliseren van richtingen. Het is immers net in die beroepsgerichte richtingen dat men heel wat interessante afstudeeropties gekozen heeft. Te grof rationaliseren zou voor hen de aantrekkelijkheid wegnemen.

Het is duidelijk, mijnheer Kris Van Dijck, dat er geen spagaat is tussen u en minister Bourgeois, maar wel tussen de uitspraken van uw voorzitter in het voorbije jaar en wat er nu gezegd werd. Dat bleek ook in het debat in Roeselare waaraan we beiden hebben deelgenomen. U bent heel loyaal gebleven aan de tekst, maar daarmee sprak u uw eigen voorzitter tegen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik heb die brochure eergisteren gekregen via mijn dochter, die in de derde kleuterklas zit. Ik zou cynisch kunnen opmerken dat er blijkbaar veel geld is bij Onderwijs, als ze deze brochure zelfs in de kleuterklassen uitdelen.

In die brochure staat iets totaal anders, collega's. "De huidige indeling verdwijnt", staat er letterlijk in. (*Opmerkingen*)

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De huidige indeling zal in 2016 verdwijnen, als uit de kwaliteitstoets blijkt dat met de matrix de kwaliteit niet daalt. Maar die toets kan niet negatief zijn. Iedereen wil dat de lat hoger ligt, dat de kwaliteit stijgt. Het wordt afgemeten aan de hand van eindtermen. Die eindtermen zullen niet lager geformuleerd worden dan vandaag.

Er zullen inderdaad een aantal richtingen afgeschaft worden en een aantal nieuwe gecreëerd worden, maar je kunt die onderwijshervorming nu eenmaal niet in een oneliner vatten. Het is niet juist om te zeggen dat het aso zal verdwijnen, want de sterke richtingen van het aso zullen blijven bestaan. We zouden toch goed gek moeten zijn om die af te schaffen? Alleen worden het dan doorstromingsrichtingen.

Het is nogal evident dat je bij zo'n grote oefening kijkt of er geen kwaliteitsverlies is. Het spreekt voor zich dat je zo'n moment inbouwt. Er is zoveel draagvlak voor. Je voelt dat ook als je het uitlegt. Bovendien is de arbeidsmarkt zelf zeer sterk vragende partij. De SERV zegt zelf dat aso-tso-bso weg moet en noemt het zelfs het koninginnenstuk van de hervorming. Daar kun je niet omheen.

Ik stel voor dat we het debat vandaag niet verder voeren, want dat heeft niet veel zin. Dit zal nu verder uitgevoerd worden, natuurlijk met betrokkenheid van de mensen. Ik zal ook nog momenten hebben met leerkrachten, om goed te luisteren en dat proces verder te zetten. Het is de bedoeling om de komende maanden en jaren verder te doen. Maar het is een illusie om te denken dat we op twee jaar tijd een grondige hervorming kunnen doen, zoals de SERV dat nu vraagt. Daarvan vroeg men op het terrein om het niet te doen.

Het is altijd iets. Ofwel luister je naar het terrein, en dan is het niet goed, ofwel ga je verder, en dan is het ook niet goed. Het is nooit goed. Dat is de conclusie.

U hebt wel gelijk, mijnheer Wim Van Dijck, er zijn heel wat media die dat op een maatschappelijk verantwoorde manier aanpakken. Andere doen dat niet. Mijn opmerking ging niet alleen over het onderwijsdebat, maar over het geheel van de samenleving.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over vingerafdrukken in scholen

- 2230 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het gebruik van vingerscanners in scholen

- 2256 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, voorzitter, tientallen scholen in ons land registreren hun leerlingen via vingerafdruk. Nog veel andere denken eraan om het systeem in

te voeren. Het systeem worden meestal gebruikt om kinderen te registreren in de buitenschoolse opvang, om makkelijker te kunnen factureren.

Er zijn een aantal bedrijven in Vlaanderen die aan scholen deze systemen leveren, en naar eigen zeggen zit de verkoop aan scholen in stijgende lijn. Nochtans zijn er wel bezwaren om dit soort technologie in scholen te gebruiken. Er zijn technische bezwaren. Blijkbaar werken de toestellen niet goed als het koud is, drukken kinderen te vaak, zijn er allerlei mankementen, terwijl het toch een hoop geld kost.

Maar belangrijker nog, de Privacycommissie laat in een advies weten dat ze: “(...) de noodzaak van het veralgemeend gebruik van biometrische systemen in schoolmiddens in twijfel trekt. Enkel wanneer de bijzondere situatie van de instelling een controle op hoog niveau zou rechtvaardigen, zou de maatregel als proportioneel beschouwd kunnen worden.”

Ouders die aan de alarmbel trekken, en de vanzelfsprekendheid van dit soort praktijken in vraag stellen, worden al snel gecategoriseerd als het geitenwollensokkentype. De vraag in welke soort omgeving we kinderen willen laten opgroeien, is volgens ons relevant. Willen we dat onze kinderen opgroeien in een sfeer van wantrouwen en controle, of in vertrouwen en betrokkenheid? In Gent heeft de schepen van Onderwijs om die reden alvast een proefproject laten stilleggen.

Hoeveel scholen maken op dit moment gebruik van de technologie? Gaat het ook over kleuter- en lagere scholen?

Welke specifieke functie hebben de systemen? Het gebruik voor de registratie van buitenschoolse opvang is bekend. Worden ze ook voor andere zaken gebruikt?

Hoeveel betalen scholen jaarlijks voor installatie en gebruik hiervan? Kunt u dat uitdrukken in percentage van de werkingsmiddelen?

Wat was juist de inhoud van het advies van de Privacycommissie? Was dit een advies op vraag van iemand? Zo ja, van wie? Of was dit op eigen initiatief?

Wat is uw visie op het gebruik van deze technologie? Gaat u akkoord met de stelling dat we op deze manier kinderen reeds van jongs af klaarstomen voor een controlemaatschappij waar wantrouwen en een schijn van anonimiteit heerst? Zijn er geen betere alternatieven denkbaar?

Pleeft u rond deze kwestie overleg met de Privacycommissie en de onderwijskoepels? Wat zijn de conclusies?

Welke maatregelen neemt u om te voorkomen dat scholen dit systeem massaal zullen gaan toepassen?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik heb een gelijkaardige vraag naar aanleiding van de commotie van enkele weken geleden rond dit thema. Ik zal de inleiding niet voorlezen, die komt in grote mate overeen met de vraag van mevrouw Meuleman. Ik zal gewoon mijn vragen stellen.

Minister, is de praktijk van de vingerscanning bekend bij uzelf en uw administratie? Werd hierover ooit op enige manier gecommuniceerd met scholen of werd er informatie opgevraagd?

Zijn er bij uw administratie cijfers bekend over het gebruik van dit systeem in scholen? Zo ja, gaat het voornamelijk over secundaire scholen of ook basisscholen?

Werden er klachten van ouders omtrent dit systeem geregistreerd?

Bent u van mening dat dit systeem in verhouding staat tot het doel? Het zou moeten dienen om een afdoende controle van aan- en afwezigheden te registreren. Zijn er geen efficiëntere en persoonlijkere middelen?

Hoe reageert u op de uitspraak van de Privacycommissie? Hoe ziet u het gebruik van vingerscanners in verhouding tot het gevoel van welbevinden en veiligheid dat de essentie is van elke positieve schoolcultuur?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: De registratie van aanwezigheden is wettelijk verplicht. De manier waarop dat gebeurt, behoort tot de onderwijsvrijheid. Ik denk niet dat scholen over één nacht ijs gaan bij de aankoop van het systeem.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, we hebben geen cijfermateriaal en hebben geen zicht op welke scholen precies gebruik maken van dit systeem of op de kostprijs die hiermee samenhangt. We hebben beslist om dat niet na te vragen, want dat zou planlast betekenen voor de scholen. We kunnen niet inschatten hoe wijd het verspreid is. Het is zeker niet algemeen ingeburgerd, het is beperkt.

Het laatste advies van de Privacycommissie dateert van 9 april 2008 en is niet meer gewijzigd achteraf. De commissie werd ook niet meer ondervraagd. Het advies stelt duidelijk dat men de noodzaak van het veralgemeend gebruik van biometrische systemen in scholen in twijfel trekt. Enkel wanneer de bijzondere situatie van de instelling een controle op hoog niveau zou rechtvaardigen, zou deze maatregel als proportioneel beschouwd kunnen worden. Als we in de pers lezen dat de meeste scholen voor het gebruik van de vingerafdruk verwijzen naar de noodzaak van een juiste registratie van de aanwezigheden voor de voor- en naschoolse opvang, dan wijst de Privacycommissie op andere systemen die daarvoor gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld een badge.

Volgens het advies van de Privacycommissie is het de verantwoordelijkheid van de gebruiker om in te schatten of het noodzakelijk is om biometrie te gebruiken om de toegang tot een gebouw of dergelijke te regelen. Indien dit volgens de gebruiker noodzakelijk is, dan dient hij bepaalde voorschriften na te leven bij de toepassing hiervan zoals bewaren van gegevens en beveiliging van het systeem.

Ik heb hieromtrent nog geen standpunt ingenomen. Het gebruik van biometrische gegevens zal de komende jaren maatschappelijk gezien veel meer naar voren komen. We associëren het afnemen van vingerafdrucken traditioneel als iets in de criminele, juridische en strafrechtelijke sfeer. Zo zijn we opgegroeid. Een vingerafdruk is een uniek kenmerk van de mens. Zo kunnen we mensen identificeren. We weten ondertussen allemaal dat het ook op andere manieren kan, via forensisch onderzoek en dergelijke. Overal waar we komen, wordt onze aanwezigheid geregistreerd. Dat evolueert. Vingerafdrucken roepen een intuïtieve negatieve connotatie op. Het zou perfect kunnen dat we over tien jaar lachen met deze vragen, niet dat het belachelijke vragen zijn, versta me niet verkeerd. Het zou kunnen dat men hier later mee lacht omdat het standaard geworden is. Ik weet dat niet, maar het zou kunnen dat men naar nog andere systemen evolueert. De nieuwe iPhones noteren ook al een vingerafdruk als we dat willen. Veel mensen vinden dat leuk. Veel bedrijven gebruiken de vingerafdruk als toegangscode. Op laptops is identificatie via de vingerafdruk al lang mogelijk.

Daar rijzen vragen bij. De grote vraag is niet de veiligheid of welbevinden, veel mensen kijken verder dan dat. De grote vraag is wel het recht op privacy. Hoe zijn de databanken beveiligd? Wie heeft daar toegang toe? Kan die toegang niet worden nagemaakt? Dat zijn de reële issues waar we nog niet allemaal een antwoord op hebben.

Ik vind dat er nog een debat moet komen. Ik heb aan de koepels gevraagd naar hun standpunt. Ze hadden nog geen antwoord. Ze willen tijd om hun standpunten uit te werken. Hoe moeten we daarmee omgaan in de toekomst?

Moeten we dit regelen? Die vraag leidt tot een debat over de vraag wie de biometrische gegevens moet regelen. Is dat de federale overheid of de Vlaamse overheid? Het is me nog steeds niet duidelijk wie uiteindelijk bevoegd is om in dit verband wet- of decreetgevend op te treden. Misschien zijn beide mogelijk en betreft het een gedeelde bevoegdheid. Dit moet nog verder worden uitgewerkt.

We staan aan de vooravond van een maatschappelijke en technologische evolutie die veel verder zal gaan dan we nu denken. Dit leidt tot heel wat issues met de privacy. Indien ik toegang tot de gegevens van Belgacom kan krijgen, kan ik achterhalen waar mevrouw Vanderpoorten, mevrouw Meuleman, mevrouw Deckx of wie dan ook afgelopen nacht zijn geweest en wie bij hen in de buurt was. We staan daar niet bij stil. De vraag is dan ook hoe ver dit allemaal kan gaan. We staan iets te weinig stil bij de gevolgen. Ik vind dat belangrijk voor de samenleving. We zijn ons niet bewust van de mogelijke impact van wat we op Facebook en dergelijke doen.

Ik ben blij dat deze vragen zijn gesteld. Mijn antwoord is duidelijk. Ik wil momenteel nog geen standpunt innemen. Er is nog te veel onduidelijkheid en het debat is onvoldoende gekristalliseerd. Ik zeg niet per definitie nee of ja. Ik vind dat we het moeten voeren en alle argumenten bekijken. We moeten de tijd nemen om dit debat te voeren. Op dit ogenblik wil ik zeker geen scholen aanraden dit te doen.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik ben het eens met de minister dat dit een evoluerend onderwerp is. We moeten dit in een evoluerende maatschappelijke context benaderen. Op dit ogenblik komt het allemaal negatief over. Dat was alvast mijn eerste reactie toen ik erover las. Ik ben er nog niet helemaal uit hoe we dit in de toekomst moeten benaderen. De beelden van die vrij kleine kinderen met een vingerscanner vind ik bedenkelijk. Dat kan natuurlijk maar een beeld zijn.

Het was niet mijn intentie dat de scholen zouden worden bevraagd. Ik vind wel dat het debat met de koepels moet worden gevoerd. Dit is een gegeven dat iedereen in onze maatschappij moet bekommeren. Gezien de betrokkenheid van zo veel leerlingen vind ik het belangrijk dat de koepels zich over dit onderwerp buigen en tot een standpunt komen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik wil hier nog iets aan toevoegen. De minister beschikt niet over cijfergegevens en heeft geen idee van de kostprijs van het hele systeem. Hij is ook niet van plan dat op te vragen. Wij hebben informatie ontvangen, onder meer uit Gent, waar het proefproject is stilgelegd. Hieruit blijkt dat het allemaal nogal veel kost en dat de efficiëntie te wensen overlaat. Dit moet tijdens de gesprekken met de koepels een bijkomend argument zijn voor de stelling dat we de werkingsmiddelen best in andere en betere zaken investeren. We moeten nagaan of er geen kindvriendelijkere technologieën bestaan die het vertrouwen bevestigen in plaats van het wantrouwen te installeren en die bovendien een stuk efficiënter blijken te zijn. Ik blijf dit systeem absoluut in vraag stellen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Volgens mij is in verband met deze problematiek een zeer belangrijke rol voor de schoolraden en de oudercomités weggelegd. Het lijkt me verstandig het debat ook op dat niveau te voeren. Ouders moeten heel goed weten hoe hun kinderen worden geregistreerd en wat met die gegevens gebeurt. Daar is een rol weggelegd voor de gebruikers van het onderwijs op latere leeftijd of zelfs in de lagere school. De kinderen kunnen in leerlingraden zelf hun zegje doen en de nodige vragen stellen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onderwijs aan gedetineerden in Tilburg
- 2245 (2012-2013)**

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, het Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden over de terbeschikkingstelling van een penitentiaire inrichting in Nederland ten behoeve van de tenuitvoerlegging van bij Belgische veroordelingen opgelegde vrijheidsstraffen, afgesloten te Tilburg op 31 oktober 2009, bepaalt dat Nederland zorg draagt voor het beheer van de inrichting en dat de in België opgelegde vrijheidsstraffen geheel volgens het Belgische recht zullen worden uitgevoerd. Er is overeengekomen dat de penitentiaire instelling in Tilburg naar Belgisch recht als een bijhuis van de strafinrichting in Wortel zal fungeren.

Er is expliciet afgesproken dat de voorzieningen voor de gedetineerden in Tilburg dezelfde zouden zijn als in de Belgische gevangenissen. Dit houdt in dat de naar Nederland overgebrachte gedetineerden dezelfde onderwijs-, vormings- en opleidingsmogelijkheden zouden moeten hebben als ze in de Belgische gevangenis genoten.

Het spreekt vanzelf dat het volgen van onderwijs of van een opleiding voor gedetineerden van groot belang is met het oog op hun latere sociale re-integratie. Ik heb de minister hier in 2010 al vragen om uitleg over gesteld. Het onderwerp is af en toe in de commissie Onderwijs aan bod gekomen. Ik zou vandaag graag eens polsen of er enige vordering in deze zaak zit.

In Vlaanderen zorgen de consortia voor volwassenenonderwijs ervoor dat in elke gevangenis iemand aanwezig is die het onderwijsaanbod en de individuele studietrajecten van gedetineerden coördineert. Is op dit vlak ondertussen iets georganiseerd voor de gevangenen in de penitentiaire instelling van Tilburg?

Uit het antwoord van een vraag om uitleg van mevrouw Helsen in de commissie Onderwijs blijkt duidelijk dat het een lange procedure zou vergen om met Nederland een verdrag af te sluiten dat het mogelijk zou maken Vlaams onderwijs in de Tilburgse gevangenis te organiseren. Heeft de Vlaamse Regering al werk gemaakt van de opmaak van een dergelijk verdrag? Wat is de stand van zaken?

Een andere piste houdt in dat België Nederland zou betalen om voor de Vlaamse gedetineerden in Nederland in onderwijs te voorzien. Aangezien er met betrekking tot onderwijs best wat verdragen en overeenkomsten tussen Vlaanderen en Nederland zijn, biedt dit zeker perspectieven. Bovendien is het hoe dan ook beter de gedetineerden tenminste de kans te bieden iets te leren, al gaat het dan niet om Vlaams onderwijs. Naar aanleiding van deze suggestie zou de minister laten onderzoeken of dit eventueel mogelijk zou zijn. Is er hieromtrent nieuws? Is dat onderzoek gestart? Is het al afgerond? Wat zijn de conclusies?

Hiervoor moeten we kijken naar de inhoud van het samenwerkingsakkoord tussen de federale en de Nederlandse overheid voor het gebruik van de gevangenis. Indien het op grond van die overeenkomst niet zou kunnen, kan die overeenkomst dan op aandringen van de minister worden aangepast?

Het zou tevens onduidelijk zijn of de huurovereenkomst van de gevangenis in Tilburg zou worden verlengd. Is daar al meer zekerheid over?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het is nog steeds niet mogelijk vanuit Vlaanderen onderwijs aan gedetineerden in Nederland te verstrekken. Zoals ik al eerder heb verklaard, is daarvoor een verdrag nodig.

Die gesprekken zijn nog niet echt van start gegaan. Het is op dit ogenblik immers onduidelijk of de huurovereenkomst eind december 2013 zal worden verlengd. Daar is nog geen duidelijkheid over. Er is nog geen besluit genomen over de verhuur van de gevangenis na 2013.

Als wordt beslist de overeenkomst te verlengen, zullen we de gesprekken over het verdrag starten. Als wordt beslist de overeenkomst niet te verlengen, is de hele discussie zonder voorwerp.

Gedetineerden kunnen wel degelijk onderwijs volgen. Er vinden individuele transfers van Tilburg naar een gevangenis in Vlaanderen plaats. Daar kunnen dan onderwijstrajecten worden gevolgd. Er kan ook vanop afstand worden geleerd. De evaluatie moet wel in de vorm van contactonderwijs verlopen. Dit betekent dat de betrokkenen voor een examen naar een gevangenis of een onderwijsinstelling in Vlaanderen moeten worden overgebracht.

Het klopt dat dit onderwijs tegen betaling kan worden verstrekt. We zullen hierover nog verdere gesprekken moeten voeren. Bovendien is er een probleem met de erkenning. Dat iemand in Nederland onderwijs volgt, betekent niet automatisch dat we alles erkennen. We moeten weten om welke onderdelen het gaat. Het volwassenenonderwijs in Vlaanderen is modulair en levert deelcertificaten op. Dat is in Nederland allemaal niet zo evident. We moeten hiervoor in bijkomende middelen voorzien. Die middelen zijn er momenteel niet. Het is niet zo evident.

Ik vat samen. Het is geen evidente zaak. Wij willen ook weten of er een verlenging komt of niet. Als er een verlenging komt, voor een periode van drie jaar, dan moet er een nieuw verdrag worden afgesloten, wat een duidelijke regeling met Nederland impliceert.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Dit dossier blijft al lang liggen. Er komt geen schot in de zaak. Wij kaarten dit al lang aan, van bij het begin, toen de eerste gevangene naar Tilburg is overgebracht. Inmiddels is er geen vooruitgang geboekt. Nu verschuilt u zich achter het feit dat er opnieuw een beslissing moet worden genomen over de verlenging. Pas dan wilt u het dossier opnieuw bekijken.

Minister Pascal Smet: Ik ben vergeten te zeggen dat de minister van Welzijn verantwoordelijk is. Zijn beleidsdomein staat in voor hulp en dienstverlening aan gedetineerden. Hij, en niet ik, moet onderhandelen.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik zal de vraag dus aan hem voorleggen. Het lijkt een kleinigheid, maar ik denk dat het essentieel is voor het welslagen van de integratie achteraf. Ik ben gevangenen in België gaan bezoeken, en ook hier is er nog werk aan de winkel. Er wordt te weinig geïnvesteerd in onderwijs in de gevangenen. Maar zeker voor Tilburg blijven wij al een aantal jaren in gebreke. Spijtig dus dat men mij niet heeft gemeld dat deze vraag eigenlijk aan minister Vandeurzen moet worden gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, ik ben verrast dat zo weinig vooruitgang is geboekt. Als ik vaststel hoe weinig de afgelopen drie jaar is gebeurd, dan durf ik te betwijfelen of er de komende drie jaar vooruitgang zal worden geboekt. U zegt dat het niet uw bevoegdheid is om de zaak te regelen. Hebt u in de Vlaamse Regering daarover al met uw collega gesproken?

Minister Pascal Smet: Onze medewerkers en ambtenaren hebben het daarover al gehad.

Mevrouw Kathleen Helsen: Onderwijs is voor gedetineerden erg belangrijk. Ik denk dat het dus een goede zaak zou zijn als u dat opvolgt en ervoor zorgt dat uw collega daar werk van maakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het grote aantal ongekwalificeerde schoolverlaters in Vlaamse steden
- 2287 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het actieplan om het aantal ongekwalificeerde schoolverlaters te verminderen
- 2289 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het SERV-advies Leren en Werken
- 2290 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan werkplekken in deeltijdse leersystemen
- 2292 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Martine Fournier tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over ongekwalificeerde uitstroom en dual leren
- 2301 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de nood aan stroomlijning in de systemen van leren en werken
- 2310 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brussee tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toekomst van het stelsel leren en werken
- 17 (2013-2014)

De voorzitter: Minister, collega's, wij behandelen nu zeven vragen, en dat is een record. Hoe komt dat? Er werden vragen ingediend over het onderzoek van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL) over ongekwalificeerde uitstroom, over het advies Leren en Werken van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en over de twee onderwerpen samen. Uiteindelijk hebben wij besloten om alles te groeperen. De vragen zijn een tijdje blijven liggen, maar dat is het gevolg van de reis van sommige collega's. De actualiteitswaarde is dus een beetje afgenomen, maar het blijven erg interessante onderwerpen.

Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, ik begrijp dat u voor een moeilijke beslissing stond over de wijze waarop de vragen moesten worden geagendeerd. Ik wil toch vragen dat u, minister, in uw antwoord een duidelijk onderscheid maakt tussen deeltijds leren en werken enerzijds en de ongekwalificeerde uitstroom anderzijds. Dat zal ons helpen om op gevatte wijze te reageren.

Het SSL monitort de vroegtijdige schoolverlaters in Vlaanderen. De resultaten zijn enige tijd geleden bekendgemaakt. Voorheen gebeurde de monitoring op basis van jaarlijks gepubliceerde administratieve gegevens, voortaan doet men dit op basis van gegevens over individuele leerlingen. De nieuwe berekeningswijze laat toe om het percentage vroege schoolverlaters volgens geografische locatie en volgens achtergrondkenmerken te kennen.

Opvallende vaststelling: de cijfers voor leerlingen met verschillende sociaal-economische kenmerken zijn groot. Een concreet voorbeeld uit het rapport, voor het jaar 2010: 4,5 procent van de Nederlandstalige vrouwelijke schoolverlaters met een hoogopgeleide moeder waren

vroege schoolverlaters, voor de anderstalige jongens met een laaggeschoolde moeder was dat echter 40,6 procent. Ook volgens locatie zijn de verschillen voor 2010 groot. Het risico op vroegtijdig schoolverlaten is in het geheel van de centrumsteden hoger dan in Vlaanderen. Antwerpen spant de kroon met 28 procent ongekwalificeerde schoolverlaters, op de voet gevolgd door het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Opmerkelijk ook: Brugge, Hasselt en Roeselare blijven rond of onder het Vlaams gemiddelde. Het verschil van die steden met de andere centrumsteden is groot.

Uit een vergelijking van de oude en de nieuwe indicator blijkt dat de ongekwalificeerde uitstroom tot op heden wordt onderschat, want volgens de nieuwe berekening bedroeg het percentage vroegtijdige Vlaamse schoolverlaters in 2010 13,9 procent, tegenover 13,4 procent in 2009. In vergelijking met 2008 stelt men wel een afname vast, en de nieuwe methode leent zich tot een diepgaandere analyse van het fenomeen. Dat neemt wel niet weg dat het percentage vroegtijdige schoolverlaters nog steeds veel te hoog is. Zeker wanneer we dit tegen het licht houden van de doelstellingen in het Pact 2020. De Vlaamse Regering wil het aantal vroegtijdige schoolverlaters tegen 2020 halveren, wat een daling betekent van 14,1 procent in 2006 naar 7,1 procent in 2020.

Het recentste rapport van de SSL toont aan dat de Vlaamse overheid ver van huis is. Het zet de zaken op scherp: een Vlaams beleid om vroegtijdig schoolverlaten effectief aan te pakken, zal vooral gericht moeten zijn op steun geven aan lokaal maatwerk. Daarbij is het regelmatig ter beschikking stellen van cijfers over vroegtijdig schoolverlaten en informatie over leerlingenloopbanen aan het lokale niveau van groot belang.

Maandag namen wij kennis van het nieuwe actieplan ‘Vroegtijdig schoolverlaten’. Het bevat een aantal acties die ten dele een antwoord bieden. Uiteraard zult u daar dieper op ingaan. Toen ik mijn vraag indiende, was ik dus nog niet op de hoogte van dit nieuwe initiatief.

De problematiek van het vroegtijdig schoolverlaten is een aandachtspunt in verschillende beleidsprojecten. Maar zoals u al eerder zei, is de hervorming van het secundair onderwijs in dit verhaal een belangrijk strategisch project, gezien de geïntegreerde aanpak die daarvoor is vereist. Het zal echter nog verschillende jaren duren vooraleer de effecten daarvan op het terugdringen van vroegtijdig schoolverlaten kunnen worden gemeten.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Welke conclusies trekt u uit het rapport van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen? Heeft dit een invloed op de beoogde streefwaarde uit het Pact 2020? Moet dat worden aangepast, of wilt u de ambities bijstellen?

Hebben lokale besturen vandaag voldoende toegang tot gegevens over vroegtijdig schoolverlaten en over de loopbaan van leerlingen? Staat de financiële ondersteuning die Vlaamse steden vandaag krijgen voor de aanpak van ongekwalificeerde uitstroom in verhouding tot de omvang van de problematiek die zich volgens het rapport in hun stad voordoet? Welke acties onderneemt u om obstakels weg te nemen en samenwerking te verbeteren tussen lokale overheid, scholen en bedrijven? Bent u van plan om, naast het bestaande beleidskader, bijkomende punctuele maatregelen te nemen om vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken?

Nu we dat actieplan ‘Vroegtijdig schoolverlaten’ hebben, heb ik nog enkele bijkomende vragen. Welke middelen worden er voor dat actieplan uitgetrokken? Hebt u daar al zicht op? Dat moet toch becijferd zijn? Wordt dit ook gedragen door de voltallige Vlaamse Regering en door de minister van Werk? Ik lees in het rapport dat er heel wat raakvlakken zijn met de VDAB en met de SYNTRA's van deze wereld. Als u dit plan wilt uitrollen, zal het absoluut noodzakelijk zijn om de minister van Werk volledig achter dit plan te scharen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, collega's, mevrouw De Knop heeft het probleem al heel uitgebreid geschetst, met de cijfers erbij. Ik zal dus proberen om niet in herhaling te vallen.

Ook ik heb mijn vraag ingediend naar aanleiding van de studie van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen over het aantal ongekwalificeerde schoolverlaters. Deze cijfers moeten zeer ernstig worden opgenomen want ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs vermindert de kansen op de arbeidsmarkt. Bijna vier op de tien ongekwalificeerden heeft één jaar na het schoolverlaten nog altijd geen job. Bovendien verhoogt dit het risico op armoede, niet alleen voor de uitstromer zelf, maar in een latere fase ook voor zijn kinderen. Zo ontstaat een vicieuze cirkel van generatiearmoede en werkloosheid.

Het valt op hoezeer de sociaal-economische achtergrond hier een rol speelt. Anderstalige jongens met een laagopgeleide moeder vormen een bijzonder groot aandeel in de groep van ongekwalificeerde schoolverlaters. Als we er niet in slagen om dat aan te pakken, zal de sociale ongelijkheid in ons onderwijs op korte termijn niet afnemen.

Op Vlaams niveau werd in 2012 beslist om een actieplan 'Vroegtijdig schoolverlaten' uit te werken. Minister, in de beleidsbrief kondigt u aan dat het plan zich zal toespitsen op de volgende comprehensieve actielijnen: preventie, interventie, compensatie/remediëring van vroegtijdig schoolverlaten, maatregelen rond monitoring, analyse en coördinatie van beleid. Voor de uitwerking van het plan werden een technische werkgroep en een stuurgroep samengesteld.

Ik kijk vol verwachting uit naar het actieplan. Ongekwalificeerde uitstroom is een complex probleem, dat verschillende oorzaken kent. Het gebrek aan voldoende werkplekken in deeltijdse leersystemen speelt daarin een heel grote rol. Uit het advies van de SERV blijkt dat meer dan één op tien jongeren uit het stelsel Leren en Werken geen werkplek vindt. In die groep blijft spijbelen bovendien een groot probleem. Het gevolg is dat velen zonder werkervaring, diploma of getuigschrift op de arbeidsmarkt belanden en in langdurige werkloosheid terecht dreigen te komen.

Minister, gisteren hebt u bekendgemaakt dat er in het kader van een actieplan maatregelen zullen worden genomen om de praktijk van het zittenblijven in te perken. U hebt het daarover ook al gehad in uw antwoord op mijn vraag van eind september. Het is ook een vraag van de sociale partners om het aantal uitgereikte C-attesten te vervangen door A-attesten met remediëring. Ik kan dat enkel toejuichen. Ik heb er altijd voor gepleit om zittenblijven zoveel mogelijk te beperken omdat het een belangrijke oorzaak is van ongekwalificeerde uitstroom.

Minister, hoever staat het met de uitwerking van dit actieplan? Welke timing wordt vooropgesteld voor de realisatie ervan? Het stelsel van Leren en Werken en de leertijd zijn mogelijkheden om jongeren gemotiveerd te houden en vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen. Wordt daar in het actieplan verder op ingezet?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Mijn vraag hangt hiermee samen. Het feit dat meerdere collega's over dezelfde problematiek een vraag stellen, duidt niet alleen op de grote interesse van mijn fractie voor het onderwerp Leren en Werken, maar ook op de urgentie, minister, om effectief iets te doen op het terrein. Een aantal problemen nopen ons ertoe om deze vragen te stellen. We hopen dat u ons straks met duidelijke antwoorden kunt bevoorraden en dat u effectief actie op het terrein kunt ondernemen.

Het decreet Leren en Werken dateert van 2008. We zijn nu vijf jaar verder. Tijd voor evaluatie, zou een mens denken. Dat was ook zo afgesproken. Alleen stellen we vast dat die evaluatie voortdurend wordt uitgesteld. Toen ik op het eind van de zomer deze vraag opstelde, was de timing nog voorjaar 2014. Ik stel vast dat in het ondertussen goedgekeurde actieplan 'Vroegtijdig schoolverlaten' de evaluatie opnieuw als een heel belangrijke eerste

stap wordt erkend in functie van de herwaardering van Leren en Werken. Alleen is de timing nu alweer opgeschoven naar het najaar van 2014. Mocht ik van kwade wil zijn, ik zou daaruit kunnen besluiten dat u vijf jaar lang niets hebt gedaan voor Leren en Werken. Uiteraard ben ik niet van kwade wil en ik besluit dat dus niet. U zult straks uiteraard argumenteren wat u wel allemaal hebt gedaan en nog zult doen om Leren en Werken te stimuleren en te ondersteunen.

De SERV heeft zich gelukkig niet ingehouden en was u voor met een eigen evaluatie en ook een advies. Leren en Werken moet kunnen uitgroeien tot een kwalitatieve, kwalificerende leerweg die aangepaste leer- en begeleidingsstijlen hanteert binnen arbeidsmarktgerichte opleidingen om zodoende jongeren een vlotte instroom op de arbeidsmarkt en in de samenleving te bieden. Om dit te bereiken, doet de SERV een aantal beleidsaanbevelingen.

De SERV heeft het onder andere over de aansluiting tussen de periode van alternerend leren en de intrede op de arbeidsmarkt. Daar worden toch nog altijd een aantal problemen vastgesteld. Bij het deeltijds beroeps secundair onderwijs (dbso) is 26,8 procent van de afgestudeerden na een jaar nog steeds werkloos. Zo'n 3,8 procent heeft in dat jaar zelfs geen werkervaring opgedaan. Bij de leertijd is het iets beter, daar gaat het om respectievelijk 14,5 procent en 4,8 procent.

Ondanks deze minder goede cijfers scoren jongeren beter met een diploma secundair onderwijs dan zonder diploma secundair onderwijs. In die laatste groep is een derde na een jaar nog steeds werkzoekend. Een onderwijskwalificatie is dus een must. Een traject Leren en Werken kan voor deze groep zeker belangrijk zijn.

Om de opleiding beter aansluiting te doen vinden bij de noden op de arbeidsmarkt, zouden de sectoren en de VDAB meer en beter betrokken moeten worden bij het uitwerken van het opleidingsaanbod, zegt de SERV. Dit is niet alleen belangrijk voor na het afstuderen, maar het zorgt ook voor zekere en voldoende stageplaatsen voor het deel 'werken' van het alternerend leren, want daar situeert zich een groot probleem. We hebben dat al aangekaart naar aanleiding van eerdere vragen die ik u hierover heb gesteld. Binnen het deeltijds onderwijs zijn er meer dan 1800 leerlingen zonder werkervaringsplaats of ze kunnen niet terecht in een gepast traject. Dit is wraakroepend gezien het feit dat er in de leertijd, door de dalende instroom van jongeren uit het onderwijs, werkervaringsplaatsen onbenut blijven. Naar schatting worden er ongeveer 1400 tot 1500 werkervaringsplaatsen binnen de leertijd op dit ogenblik niet ingevuld. Wetende dat binnen het deeltijds onderwijs een ongeveer even grote groep zonder werkervaringsplaats blijft, hoop ik dat u inziet dat het heel belangrijk is om hier heel snel tot actie, afstemming en samenwerking te komen tussen de leertijd en het dbso. De financiering van de scholen kan op dat punt misschien worden aangepast.

Vervolgens kaart de SERV het spijbelen aan. Ook de monitoring van zowel het deeltijdse als voltijdse engagement binnen Leren en Werken is nodig. Ik heb gezien dat u dat hebt opgenomen in uw actieplan. Ik ben benieuwd naar de concrete uitwerking en timing van de monitoring.

Hoe evalueert u het SERV-rapport? Ik had graag uw beknopte visie op de vermelde maatregelen in het rapport. Wat zult u heel concreet doen?

Wanneer mogen we een evaluatierapport van het kabinet Onderwijs verwachten over het decreet Leren en Werken? Uit het actieplan heb ik geleerd dat we in deze legislatuur niets meer moeten verwachten van een evaluatierapport. Ik hoop ten minste dat de evaluatie kan starten en dat er kan worden aanbesteed onder uw bewind. Kunt u daarover concrete informatie geven?

Minister, hoe zult u de dalende instroom in de leertijd aanpakken? Hoe zult u ervoor zorgen dat elke leerling een werkervaringsplaats heeft en zo met succes een traject kan afwerken? U hebt er een erezaak van gemaakt, en u bent er ook in geslaagd om tegen 1 september voor elk kind een plaats te vinden op school. Voor deze groep is dat helaas niet gelukt, want een plaats

op school is niet voldoende. Ook een werkervaringsplaats is noodzakelijk om van een succesvolle opleiding te spreken. Minister, ik hoop dat u er werk van maakt. Twee jaar geleden hebt u een actieplan over de leertijd aangekondigd. Helaas is er nog altijd niets van in huis gekomen. Ik weet dat er een ontwerp van actieplan op uw kabinet ligt. Het ontwerp is klaar, alleen slaagt u er niet om het effectief uit te voeren.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, uiteraard ben ik blij dat collega's die Werk en Economie opvolgen dezelfde zorg hebben als wij in de commissie Onderwijs. Ik zal niet herhalen wat de heer Bothuyne heeft gezegd, maar de rode draad in zijn betoog is de volgende: de SERV pleit er nadrukkelijk voor om de bijsturing van Leren en Werken niet afhankelijk te maken van de hervorming van het secundair onderwijs, maar er sneller mee vooruit te gaan.

Minister, welke actie wilt u op korte termijn ondernemen om het probleem van de stageplaatsen voor jongeren in Leren en Werken op te lossen? Legt het komende actieplan 'Vroegtijdig schoolverlaten' verbanden met de systemen van deeltijds leren? De nood aan werkplekken is zeer dringend. De uitrol van een hervorming van het secundair onderwijs zal nog enkele jaren in beslag nemen. Zal het mogelijk zijn om een bijsturing van het systeem Leren en Werken te realiseren los van de hervorming van het secundair onderwijs?

Ik wil dan nog een oproep doen aan de Voka's, UNIZO's enzovoort. Als je praat met scholen, directies, leerlingen en studenten die stageplaatsen zoeken, is een van de problemen dat men soms tientallen – ik overdrijf niet – tientallen instellingen en bedrijven moet aanspreken om een stageplaats te vinden. Ik zou willen dat woord en daad wat dichter bij elkaar liggen.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Voorzitter, minister, collega's, ik wil de jongeman naast me even voorstellen. Brent Marchand is hier in het kader van de Zuiddag. Hij gaat een hele dag mee met mij. Het is een heel boeiend initiatief, en ik hoop voor de leerlingen ook.

Ik wil graag een proefproject aanhalen dat nog niet is vermeld. Dat is het proefproject dat is gestart tussen het koninklijk technisch atheneum Pro Technica van Halle en de Audi-fabriek in Brussel. De derde graad automechanica krijgt er elke vrijdag les van Audi-werknemers in de fabriek van Audi zelf. Het is een vorm en een niveau van werkplekklere die we nog niet kennen en die pas recent wettelijk mogelijk is gemaakt. Bij alle inspanningen die worden geleverd om het watervalstelsel in het secundair onderwijs weg te werken en de technische richtingen te promoten, lijkt dergelijk systeem van werken en leren, ook in het tso, een heel interessante denkplaatse. Buitenlandse voorbeelden tonen immers ook aan dat dergelijke werken en leeroplossingen heel veel leerlingen motiveren en de gekwalificeerde uitstroom verhogen.

Minister, ziet u een plaats voor dergelijke vormen van duaal leren binnen uw beleid inzake het terugdringen van de ongekwalificeerde uitstroom van jongeren in het secundair onderwijs? Leent ons economisch weefsel zich tot een uitgebreide inpassing van actief werkplekklere in een breed scala van technische en beroepsopleidingen? Werden dergelijke oplossingen opgenomen in het actieplan voorkomen en remediëren van vroegtijdig schoolverlaten dat u met minister van Werk Muyters hebt opgesteld?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ook mijn vraag om uitleg gaat over het stroomlijnen van de systemen van Leren en Werken, deeltijds beroepssecundair onderwijs en SYNTRA. De Regionale Technologische Centra (RTC) brengen het technisch onderwijs en het bedrijfsleven dicht bij elkaar. Werkplekklere doet het niet zo goed. Er is een probleem met het invullen van de stageplaatsen. In mijn vraag om uitleg had ik ook verwezen naar het STEM-actieplan (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Dat hebben we ondertussen gekregen. De evaluatie van het decreet Leren en Werken moet er nog aankomen.

In de pers beloofde u onlangs een actieplan voor het deeltijds leren en werken, net zoals een actieplan voor vroegtijdige schoolverlaters. Ook dat is er nu.

Minister, het actieplan voor vroegtijdige schoolverlaters hebben we vorige maandag gekregen. Actie 9 is gericht op het stelsel van Leren en Werken en wil het alternerend leren versterken zodat het een volwaardige keuze wordt. De evaluatie van het huidige decreet Leren en Werken is daarin een eerste stap. Hebt u al een zicht op de resultaten van de evaluatie van het decreet Leren en Werken? Ik hoor dat het verschoven zou zijn naar het najaar. Kunt u er al iets over meedelen? Hoe staat u tegenover het invoeren van een kwalificatieplicht in plaats van de leerplicht?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: We hebben het actieplan vroegtijdig schoolverlaten allemaal kunnen lezen. U probeert erin tegemoet te komen aan wat de SERV vraagt en aan wat het probleem Leren en Werken inhoudt.

De context verandert uiteraard, maar ik wil wel rekening houden met wat ik heb gelezen over de preventie in uw actieplan, minister, namelijk het verstevigen en uitbreiden van werkplekleren, actie nummer 10. Er is ook het versterken van het stelsel Leren en Werken. Onder die noemer heb ik niet meteen concrete zaken gezien zoals invulling en deadlines. Als u daarover informatie hebt, wil ik die graag krijgen. Ook over de acties 15, 16 en 17a en b uit uw meest recente plan zou ik graag wat meer informatie krijgen, want het is daar nogal summier geformuleerd.

Nu hebben we een viertal trajecten om leren en werken te combineren, als compensatie voor de schoolverlaters zonder diploma, vaak in samenwerking met de VDAB. Ik lees in uw plan dat er naar meerdere actoren zal worden gezocht om mee samen te werken. Wordt er dan ook met de VDAB naar een versterking van de samenwerking gezocht? Is er voldoende zicht op de succesvolle afwikkeling van de trajecten die samen met de VDAB georganiseerd zijn?

De SERV pleit onder andere voor een onafhankelijk screeningsorgaan dat een gevalideerd screeningsinstrument ontwikkelt dat richting geeft aan de trajectbegeleiding. Hoe staat u tegenover die suggestie? De hervorming van Leren en Werken mag volgens de SERV ook niet afhankelijk gemaakt worden van de timing en hervorming van het secundair onderwijs. Ik begrijp die suggestie maar al te goed. Als ik denk aan een koppeling aan de hervorming van het secundair onderwijs, word ik ook niet meteen optimistisch. Zult u de suggestie van de SERV in acht nemen?

Is er een precieze deadline voor de evaluatie van het decreet Leren en Werken? Komt er met betrekking tot de financiering dan ook een structurele verankering voor Leren en Werken?

Zal er in het kader van de evaluatie van het decreet Leren en Werken worden onderzocht hoe trajecten gemonitord kunnen worden met respect voor de privacy, hoe de centra de functie van traject- en tewerkstellingsbegeleider invullen en hoe de centra netwerken uitbouwen met sectoren en bedrijven? Zal worden nagegaan in welke mate de huidige infrastructuur toelaat de beroepsspecifieke eindtermen in te vullen en tekorten te inventariseren?

Spijbelen wordt aangegeven als een groot probleem, zowel in de stelsels Leren en Werken als in het deeltijds beroepsonderwijs. In uw meest recente actieplan lees ik weinig over het bestrijden van spijbelen. Het spijbelen heeft in dit kader enigszins andere motieven dan in het leerplichtonderwijs. Welke acties zult u ondernemen om het spijbelen in het deeltijds beroepsonderwijs aan te pakken?

Is er tot slot een budgettaire afstemming met het departement Werk en Sociale Economie (WSE)? Zo ja, met welk resultaat?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: De SERV heeft het over spijbelen aanpakken en de juiste cijfers monitoren. Ik hoop dat het toegestaan is om dat te doen met een elektronisch systeem.

Het is niet de eerste keer dat een evaluatie wordt uitgesteld, minister. Wat is de reden voor dat uitstel van deze evaluatie?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voor de uitwerking van het actieplan rond vroegtijdig schoolverlaten maken we gebruik van het Europees referentiekader, waarbij wordt ingezet op preventieve, interveniërende en compenserende acties.

Het was de bedoeling dat we dat met VESOC en de partners zouden voorstellen, maar doordat het op de ministerraad gekomen is, is het hier per ongeluk overgemaakt. Het was niet de bedoeling dat het al publiek werd gemaakt, maar goed, dat is een detail.

Het actieplan bevat maatregelen rond monitoring, analyse, identificatie en coördinatie van het beleid. Er is rond gewerkt, onder meer met vertegenwoordigers van de minister van Werk. Het is geen plan van mij alleen, het is een regeringsplan. Dat moet nu naar de organen gaan, en dan kan het over een paar weken definitief voorgesteld worden.

In het actieplan worden op al deze soorten maatregelen acties uitgewerkt. Er werd een werkgroep en een stuurgroep samengesteld. Beide hadden en hebben een belangrijke taak bij het uitwerken en de realisatie van een plan van aanpak van vroegtijdig schoolverlaten. De technische werkgroep werkte voorstellen uit in het kader van een geïntegreerd actieplan 'Vroegtijdig schoolverlaten'. In de werkgroep zitten vertegenwoordigers van de onderwijsoverheid, de onderwijskoepels en het GO!, de interprofessionele sociale partners, de strategische adviesraden, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de SERV, SYNTRA Vlaanderen, de VDAB en het departement Werk en Sociale Economie (WSE). Al die actoren staan achter het actieplan en nemen het engagement op om in te zetten op het tegengaan van vroegtijdig schoolverlaten.

Er werden heel wat acties op schoolniveau uitgewerkt, in samenspraak met de onderwijskoepels en het GO!. Verder geeft het actieplan aan dat innovatieve manieren om actueel beroepsgericht onderwijs aan te bieden via samenwerking met onder meer bedrijven en arbeidsmarktactoren, zoals het geassocieerd onderwijs, verder zullen worden geëxploreerd en gestimuleerd. Ook voor de lokale besturen werden acties uitgewerkt ter ondersteuning. Voor meer details verwijs ik naar het actieplan 'Vroegtijdig schoolverlaten', dat elk commissielid ontvangen heeft.

Er is voor elke actie een timing. Sommige acties zullen op lange termijn effect hebben, terwijl andere op kortere termijn effect zullen opleveren. We zetten niet enkel in op 'quick wins', maar ook op initiatieven die een duurzaam effect hebben. Het actieplan zal van nabij gevolgd worden en regelmatig geëvalueerd worden.

Het was niet evident om tot zo'n concreet actieplan te komen. Ik heb zelf een paar keer de stuurgroep voorgezeten. We hebben nu een concreet plan dat door iedereen gedragen wordt en door iedereen uitgevoerd zal worden.

Ik kom tot de vragen over geassocieerd onderwijs en duaal leren. Ik sta daar positief tegenover. U weet dat ik onder meer met Audi in Brussel een initiatief heb uitgewerkt met een aantal scholen. Dat is de toekomst. Ook in de hervorming van het secundair onderwijs nemen we dat model mee.

We volgen al een aantal projecten van duaal leren of geassocieerd leren in Vlaanderen van zeer nabij op om voldoende expertise op te bouwen en knelpunten weg te werken. Werkplekleren krijgt een essentiële plaats, en dat minstens in alle arbeidsmarktgerichte studierichtingen in de derde graad. Dat staat in Onderwijsdecreet XXIII en is hier goedgekeurd. Daartegenover staat wel dat een voldoende aanbod van kwalitatieve werkplekken door alle betrokken sectoren gegarandeerd moet worden. Het overleg loopt. Wij sluiten heel wat sectorconvenanten af, maar er moet nog bijkomend overleg komen, in eerste

instantie door de onderwijsverstrekkers. Dit is immers een concrete organisatie van het onderwijs. Mijn bevoegdheden zijn daar niet zo groot. Zij moeten dat in eerste instantie doen. Daar bestaan ook heel wat overlegorganen voor. Het is op dat niveau dat het moet gebeuren. Wij zullen dat als overheid mee opvolgen en faciliteren, om ervoor zorgen dat het ook effectief gebeurt en dat die bepaling, die geleidelijk gerealiseerd zal worden, ook effectief gerealiseerd wordt op het terrein.

Het onderzoek naar regionale indicatoren en de rol van lokale besturen toont aan dat een actief Vlaams beleid nodig is omtrent vroegtijdig schoolverlaten en dat lokale actoren daar een zeer belangrijke rol in te spelen hebben, zeker in grootstedelijke omgevingen, maar ook in andere omgevingen.

Op basis van de nieuwe regionale cijfers hebben we tussentijdse targets voorgesteld, om zo te kunnen evalueren. We blijven het halveren van het cijfer van vroegtijdig schoolverlaten van 2008 als target voor 2020 vooropstellen.

In het actieplan ‘Vroegtijdig schoolverlaten’ is ook een actie opgenomen waarmee we ervoor zorgen dat we de scholen de eigen cijfers met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaten in 2014 kunnen geven. Verder zullen er jaarlijks regionale indicatoren vrijgegeven worden. We hebben daar een actie voor moeten uitwerken. Lokale besturen weten eigenlijk dat dit hun opdracht is. Ze staan het dichtst bij de actoren, en kunnen hen samenbrengen en de neuzen in dezelfde richting zetten. We zien in veel centrumsteden goede initiatieven die we willen aanmoedigen.

In het actieplan staat het ontwerp van een draaiboek. Via een draaiboek willen we een afsprakenkader tussen de school, het CLB en de VDAB afsluiten en eventueel andere actoren zoals de LOP's en lokale besturen activeren. Zo kan men uit bestaande praktijken leren en zelf zijn verantwoordelijkheid opnemen. Er wordt overleg opgestart met de dertien centrumsteden en Brussel om de concrete aanpak te bepalen en te monitoren.

Ik ben niet tegen de kwalificatieplicht, maar dit moet toch eerst verder worden onderzocht. In welke mate en hoe kunnen we dit kwalificeren? Gaat het over beroepskwalificaties? Gaat het ook over onderwijskwalificaties? Dat debat is nog niet uitgekristalliseerd.

De evaluatie van het decreet over het stelsel leren en werken zal hopelijk eind 2013 worden gegund. Er waren geen goede inschrijvingen. De resultaten mogen verwacht worden in het najaar van 2014. Die zullen uiteraard coherent verlopen met de uitrol van het masterplan hervorming secundair onderwijs. Het is niet dat we dat niet eerder wilden, we waren in de materiële onmogelijkheid.

Vooraf in het deeltijds beroepsonderwijs is de kans op vroegtijdige uitval groot. Daarom wordt er in het actieplan ‘Vroegtijdig schoolverlaten’ ingezet op het stelsel leren en werken of het alternerend leren. Dit moet worden versterkt zodat dit stelsel een volwaardige leerweg wordt. Nu wordt het te vaak gezien als een laatste optie. Het moet een volwaardige keuze worden. We hebben de evaluatie nodig om dat te doen. Het is mijn bedoeling dat het bij de hervorming van het secundair onderwijs als een volwaardige optie wordt meegenomen.

Het klopt dat het vinden van een werkervaringsplaats moeilijk blijft. We zijn nu reeds, samen met het departement WSE, in dialoog getreden met verschillende sectoren over deze problematiek. Daarbij proberen we in de eerste plaats enkele hinderpalen aan de kant van de werkgever weg te werken en proberen we de verschillende statuten die er nu bestaan voor leerlingen te harmoniseren. Er komen enkele bevoegdheden over bij de zesde staatshervorming. Daarmee kunnen we een belangrijke impuls geven.

Ik verwijs naar het actieplan leertijd/versterking leren en werken dat samen met het beleidsdomein WSE wordt voorbereid. Uw informatie dat het aan mij ligt, klopt maar gedeeltelijk, het ligt ook aan Werk dat eraan werd toegevoegd. Dat heeft financiële consequenties, er moeten middelen worden gevonden, er moet zekerheid zijn over de inzet

van de ESF-middelen (Europees Sociaal Fonds). We werken er hard aan dat de structurele financiering behouden kan blijven. De beslissing moet op kortere termijn worden opgestart.

Er moet heel nauw worden samengewerkt met de VDAB, dat doen we de afgelopen jaren weer meer. Als u dat aan de VDAB vraagt, zullen ze dat erkennen. Uiteraard zal de samenwerking onderdeel uitmaken van de evaluatie. Ik ben hier in Brussel nog maar twee weken geleden samen met de VDAB een centrum gaan openen, waaruit blijkt dat we heel goed samenwerken.

We gaan de schoolverlatersstudie van de VDAB uitbreiden met informatie over de aard van de ingevulde jobs, het type contract, de sectoren en dit tot vijf jaar na het verlaten van de school. Die afspraak staat in het actieplan. Iedereen staat daar achter. Het actieplan is niet vrijblijvend, het wordt nu goedgekeurd.

Het SERV-advies over leren/werken is zeer belangrijk. Het zal een belangrijke basis vormen voor de verdere evaluatie en zal uiteraard worden meegenomen in de uitvoering daarvan.

Ik onderschrijf een aantal conclusies: het belang van het monitoren, de instroom voltijds engagement, de uitstroom. Er zijn veel verschillende databanken, dat is dus niet zo evident. De installatie van één allesomvattende databank vraagt tijd en overleg met de betrokkenen. Ook dat heb ik geleerd: het is niet altijd evident om informatie-uitwisseling op een snelle manier te organiseren. Daar wordt dus ook aan gewerkt.

Ik onderschrijf het belang van het voltijds engagement, maar ik beseft dat dit binnen het stelsel van leren en werken een zeer zwak punt is; het is op zijn beurt de oorzaak van veel aangehaalde problematieken, onder andere het spijbelen. Het is evenmin eenvoudig op te lossen, iedereen – leerlingen, scholen, werkgevers, aanbieders van brugtrajecten, voortrajecten, persoonlijke ontwikkelingstrajecten – moet daaraan meewerken. Heel wat implicaties zijn niet gemakkelijk, daarom willen we dat niet uitstellen en zullen we daar nu verder werk van maken.

De dalende instroom in de leertijd moet in eerste instantie door de leertijd zelf worden aangepakt. Het actieplan vergt middelen. Ik heb de bereidheid van mijn partners in de regering nodig om die te krijgen. Dat is heel duidelijk. We zijn daarmee bezig. Als er bereidheid gevonden wordt, kunnen we meer acties ondernemen. Dat neemt niet weg dat we al acties nemen.

We hebben een apart spijbelplan. Dat moet niet in het actieplan zitten. Over het STEM-actieplan hebben we het al gehad.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik heb niet op al mijn vragen een antwoord gekregen. Ik heb bijvoorbeeld gevraagd of de financiële ondersteuning die steden en gemeenten vandaag krijgen voor de aanpak van de ongekwalificeerde uitstroom in verhouding staat tot de grootte van het probleem.

U hebt geantwoord dat er geen middelen zijn. Ik denk dat het actieplan vol is van goede wil, het geeft de noden aan, maar ik vind niet terug hoe u een en ander gaat realiseren. Ik zie wel wat, maar niet hoe u het gaat doen. Als daar dan geen middelen tegenover staan, zal het heel moeilijk worden. Ik ben bereid u te steunen in uw vraag aan de regering om meer middelen. Die zijn absoluut noodzakelijk. Ik zal uw antwoord nog eens grondig nalezen. We zullen hier nog op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik heb mijn vraag al een maand geleden ingediend. Op dat moment hadden we het actieplan nog niet. Ik kan het plan alleen maar toejuichen. Ik ben blij dat de partners en de hele regering erachter staan.

Het is belangrijk om dat te communiceren aan de lokale overheden. Zij moeten verantwoordelijkheid opnemen. De Vlaamse overheid moet hen steunen en stimuleren, ook financieel. Dat zullen we later dan wel horen.

Ik ben blij dat het plan systematisch zal worden opgevolgd en geëvalueerd. Indien nodig kan het dan worden bijgestuurd. Het SERV-advies zal hierbij als basis dienen. Ik kijk uit naar de concrete planning, vooral op lokaal niveau.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, u zegt al jaren dat u gelooft in duaal leren. Ik zie u af en toe opduiken bij nieuwe initiatieven zoals bij Audi Brussel. U erkent dat dat een volwaardige leerweg moet zijn. Dat zit in de plannen voor de hervorming van het secundair onderwijs. U hebt goede intenties voor het harmoniseren van de statuten. De staatshervorming is ook voor dit aspect een opportuniteit. We kunnen de zaken in beweging zetten. Dat is allemaal correct. Nu blijven we echter op onze honger. Er zijn honderden, zo niet duizenden, jongeren die zonder werkplek blijven. Ik heb net geschetst dat er binnen SYNTRA Vlaanderen 1500 leerplekken zijn en dat binnen het onderwijs ongeveer even veel jongeren geen werkplek vinden. Beide elementen zijn aanwezig. Het vergt enkel een actie van de minister en uiteraard van zijn regeringspartners. Volgens mij dragen we allemaal een zekere verantwoordelijkheid. Ik zal die binnen mijn partij graag opnemen. We moeten werk maken van die matching.

Die matching kan perfect kostenneutraal verlopen. Ik wil het debat daarover gerust aangaan. We kunnen het ons echter niet permitteren die jongeren verder aan hun lot over te laten. Zonder diploma of werkervaring zullen ze later op onze arbeidsmarkt een vogel voor de kat zijn. Dit kunnen we ons niet permitteren.

De minister heeft verklaard dat hij niets wil uitstellen. Ik roep hem op dat niet uit te stellen. Ik ben het ermee eens dat hij nu tot een aanbesteding voor het evaluatierapport moet overgaan. We moeten wachten op een aantal conclusies die hierin terug te vinden zullen zijn. Dit neemt echter niet weg dat er een probleem met de matching is. Er bestaan al oplossingen. We kunnen niet wachten tot het rapport in de volgende legislatuur wordt opgeleverd. We moeten dit aspect nu al aanpakken.

Ik hoop dat de minister hier, samen met alle regeringspartners, effectief werk van wil maken. Die jongeren hebben het nodig. Onze arbeidsmarkt heeft het nodig. Volgens mij liggen de oplossingen voor de hand.

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Mevrouw Martine Fournier: Ook ik dank de minister voor zijn zeer uitgebreid antwoord. Hij heeft terecht naar de VDAB verwezen. Ik heb een gelijkaardige vraag om uitleg aan minister Muylers ingediend. Om een of andere reden is die vraag om uitleg onontvankelijk verklaard. Ik zal het antwoord van de minister nog eens grondig nalezen. Misschien vind ik er nog aanknopingspunten in die ik kan gebruiken om deze problematiek, samen met de heer Bothuyne, ook in de commissie Werk aan te kaarten.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Hij heeft aangehaald dat de kwalificatieplicht heel moeilijk ligt en verder moet worden onderzocht. De invoering hiervan lijkt niet zo evident. We moeten verschillende factoren onderzoeken.

Wat de beroepsgerichte leerroutes betreft, zijn we blij dat de minister heeft benadrukt dat het een volwaardige optie binnen het onderwijs moet worden. Dit mag geen negatieve vluchtroute uit het onderwijs worden. Niet alle jongeren voelen zich hier goed in. Misschien moeten we naar een tweesparenbeleid evolueren. Sommige jongeren die hierin terechtkomen, hebben een complexe en problematische thuissituatie. Anderen zijn misschien schoolmoe,

maar daarom nog niet leermoe. We moeten hier zeker op blijven inzetten. We moeten hiervoor blijven gaan.

Een stelsel van leren en werken op maat van elke leerling is niet zo evident. Wat de leertijd betreft, zijn er te veel werkplaatsen en te weinig jongeren om die plaatsen in te vullen. In het dbso is het vaak omgekeerd. Beide op elkaar afstemmen, is niet zo eenvoudig. Er zitten ook andere jongeren in het dbso die niet in de leertijd zitten. Dit noemen we echter geen probleem, maar een uitdaging. We moeten hier trachten aan te werken.

De samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven blijft cruciaal. Dit geldt niet enkel voor het aanbod aan stageplaatsen. Jongeren moeten zich in die leertijd ook op school en in de bedrijven gewenst voelen. Volgens mij kan dit op termijn lukken. We moeten hieraan blijven werken.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: We hebben hier de laatste tijd al meermaals een actieplan gezien. Het is nog niet zo lang geleden dat we nog eens naar het STEM-actieplan hebben gekeken. Telkens als ik het woord ‘actieplan’ zie, denk ik dat er actie zal volgen. Na het horen van het antwoord van de minister vrees ik echter dat er vooral een plan volgt.

De minister heeft volgens mij goede intenties. Ik ben echter teleurgesteld. Naar aanleiding van het onderzoek zullen binnen het stelsel van leren en werken pas eind 2014 beslissingen worden genomen. Pas dan zal er klaarheid ontstaan.

We stellen vast dat jongeren, zoals de heer Bothuyne net treffend heeft geschetst, vogels voor de kat zijn. Ze hebben geen diploma en geen werkervaring. We moeten tot eind 2104 wachten alvorens definitief te kunnen ingrijpen en belangrijke beslissingen te kunnen nemen en implementeren. Dat zal pas in 2015 gebeuren. Op die manier gaat veel kostbare tijd verloren. Ik betreur dit enorm.

Mevrouw De Knop heeft hierover al een aantal duidelijke vragen gesteld. We krijgen steeds een antwoord. We kunnen met die antwoorden echter niet altijd verder werken. Over de financiering is nog niets beslist. Over de samenwerking met de VDAB krijgen we te horen dat er meer moet worden samengewerkt. Daar ben ik het mee eens. Er moet meer samenwerking komen.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Brusseel, we doen dat ook. Praat hierover eens met de VDAB.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, sta me toe even mijn betoog af te maken. Er is een zekere samenwerking, maar dit moet verder gaan. Het is niet duidelijk op welke wijze dit moet gebeuren. SYNTRA Vlaanderen biedt een en ander aan. Die plaatsen blijven open. Er is echter wel degelijk een vraag. Er zijn verschillende actoren bij betrokken. U zult het aantal actoren zelfs nog uitbreiden. Ik hoop dat er dan ook een betere coördinatie zal komen.

Volgens u vraagt het tijd een enkele databank aan te leggen. Dit is niet zo evident. Met die stelling moeten we het dan doen. De adviezen van de SERV vormen een belangrijke basis. U zult hier rekening mee houden. Over welke adviezen het al dan niet gaat, is niet duidelijk. Misschien kan ik hierover best nog een schriftelijke vraag stellen. Ik had gehoopt vandaag wat dieper op het spijbelactieplan te kunnen ingaan.

U hebt terecht gesteld dat alle regeringspartners met middelen over de brug moeten komen. U hebt zelfs gesteld dat uw lichaamstaal duidelijk is. Ik heb niet meteen een feestelijke uitdrukking gezien. Ik vrees dat we voor deze legislatuur met een klein probleem zitten. De Vlaamse Regering heeft een plan goedgekeurd, maar is het niet eens over de eventuele bijbehorende middelen. Dit geldt niet voor elk aspect van het plan. Zoals de heer Bothuyne daarnet al heeft verklaard, zijn niet voor elke ingreep nieuwe centen nodig.

Minister, ik vat het kort samen. Ik blijf op mijn honger en dat ligt niet aan het vergevorderde uur.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik wil kort nog drie punten naar voren brengen.

Ten eerste, de tiende actie in het actieplan heeft betrekking op de versterking van de werkcomponent. Wat hier staat, is in feite ontgoochelend. Er staat niets nieuws. Ik hoop dat de minister hier alsnog voor wil zorgen.

Vorige week is tijdens een studiedag over het werkplekleren in het Consciencegebouw duidelijk gebleken dat er mooie voorbeelden zijn. Er is in feite nood aan een kader en aan een visie. Er zijn voorbeelden gegeven van dergelijke keuzes uit het buitenland. Daar is die waardevolle leerweg inzake werken en leren volledig uitgewerkt. De minister zou een aanzet moeten geven om in dit verband een visie te ontwikkelen en een keuze te maken.

Ten tweede, in de evaluatie van de leertijd zou een bepaald punt naar voren moeten komen. Ik had dit de minister nog willen vragen. We zullen wel zien of het er al dan niet deel van uitmaakt.

De regionale overlegplatforms (ROP's) moeten de jongeren naar de juiste plaats sturen. Het gaat dan onder meer om de keuze tussen dbso en de leertijd. Dit blijkt echter niet te werken. In de praktijk worden de screening en de doorverwijzing door de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) verzorgd. Aangezien de CDO's zelf betrokken partij zijn, werkt dit natuurlijk niet. Wat het traject betreft, is dit een knelpunt in de screening en in de doorverwijzing.

Ten derde, in de pers is het punt betreffende de flexibele leerweg in het secundair onderwijs eruit gehaald. Dit valt enigszins buiten het kader, maar het staat wel in het actieplan. Hierover moet duidelijker worden gecommuniceerd. Ik hoop dat het niet om een promotie zal gaan. Onze ervaringen met het hoger onderwijs hebben ons immers geleerd dat flexibele leertrajecten heel belangrijk zijn. Ze moeten echter uitzonderingen blijven en niet de regel worden.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: In het actieplan staat dat de lokale besturen met betrekking tot de vroegtijdige schoolverlating en dergelijke een rol hebben. Dat is daarnet ook al aangehaald. De lokale besturen beschikken echter niet over cijfergegevens per school. Er is aangekondigd dat die gegevens zullen worden geleverd. Kan dit snel gebeuren? Kan die opening snel worden gemaakt? In het licht van omgevingsanalyses en dergelijke is hier behoefte aan.

De minister heeft over de samenwerking met de centrumsteden gesproken. Ik zou willen vragen dat wat meer open te trekken. We stellen immers een zeker verdringingseffect van de centrumsteden ten koste van de kleinere steden vast. Dat zou in de toekomst een probleem kunnen vormen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Er is geen bijkomende financiering voor ondersteuning van de gemeenten gepland. Die coördinatie is een kernopdracht van de gemeenten. De afspraak van de evaluatie is gemaakt. Dan moeten we die evaluatie ook wel doen. Dat staat trouwens in het decreet. Dat de aanbesteding langer heeft geduurd, is onafhankelijk van onze wil. Dat zal nu in orde komen. We zullen dat dan ook kunnen doen, maar we moeten wachten op de evaluatie.

Ik vind ook dat het allemaal soms veel te lang duurt, maar dan moet het parlement even nadenken over hoe we onderwijs organiseren, en welke macht het aan de minister geeft om op te treden in alle autonomie. Als ik bepaalde dingen doe, zegt men onmiddellijk dat ik op

hun pedagogisch terrein kom en dat het de autonomie van de scholen is. Heel de organisatie en afstemming zijn een bevoegdheid van de scholen en de partners en niet van de minister van Onderwijs. Ofwel keurt u een decreet goed dat mij die bevoegdheid geeft, en dan zal ik het organiseren, ofwel zijn het de anderen en dan zullen we faciliteren, ondersteunen en samenbrengen. Maar het zullen de anderen zijn die het moeten doen. We moeten altijd vanuit een bevoegdheidskader redeneren.

Er is geld voor het actieplan ‘Vroegtijdig schoolverlaten’. Dat is geen probleem. Het ging over het bijkomend actieplan voor de leertijd. Dat moet financieel nog worden uitgeklaard.

Wat de flexibele wegen betreft, het is niet de bedoeling dat ieder kind dat gaat doen. Dat moet op maat gebeuren en het gaat in beide richtingen. Het is niet alleen voor kinderen met een probleem voor een vak, maar ook voor kinderen die voor zijn, zoals hoogbegaafde kinderen. Het zal nooit de draagwijdte aannemen van het hoger onderwijs omdat het van een andere orde is.

U vraagt om de gegevens ter beschikking stellen? Het actieplan is voor 2014.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over ‘lege brooddozen’ op school

- 123 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over maaltijden op school
- 132 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Hoewel toevallig, is dit misschien wel de dag bij uitstek voor deze vraag om uitleg want vandaag is de dag van de armoede. Het is ook het uur bij uitstek om te spreken over lege brooddozen. Alleen is dit wel een heel schrijnende problematiek. Dat maakt het heel wat minder leuk om deze vraag te stellen.

De stijgende armoede in Vlaanderen laat zich heel sterk voelen in de scholen. Leerkrachten stellen vast dat heel wat kinderen ’s morgens niet hebben ontbeten, maar ook dat ze geen middagmaal bij hebben om in de school te nuttigen.

Niet alleen de stad Gent, ook Antwerpen en Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) trokken aan de alarmbel. Ik ben er zeker van dat dit probleem in andere regio’s ook voorkomt. De scholen proberen steeds hun leerlingen te helpen en een soort van maaltijd aan te bieden. Ik ken persoonlijk leerkrachten die met brood en een pot choco naar de school trekken om ervoor te zorgen dat kinderen ’s middags toch iets hebben gegeten. Uiteraard kunnen ook zij de situatie niet aanzien. In Gent trekt men de budgetten op en is er samenwerking met het OCMW om de problemen aan te pakken. Dat is natuurlijk niet altijd en overal mogelijk. Men kijkt ook naar de Vlaamse overheid om een oplossing te vinden.

De Vlor bereidt een advies voor en verwijst naar de Scandinavische landen waar het al langer een gewoonte is om gratis maaltijden op school aan te bieden. De onderwijsnetten vragen een oplossing voor deze schrijnende problematiek. Minister Lieten van Armoedebestrijding en uzelf hebben gezegd dat u de adviezen van de Vlor afwacht. Minister Lieten zei eerder al om in de begroting van 2014 4,5 miljoen euro extra te plannen om kinderarmoede tegen te gaan. Ze wil dat geld onder de gemeenten verdelen waar de problemen het grootst zijn.

Minister, plant u overleg met scholen en steden, de Vlor, ministers Vandeurzen en Lieten om dit probleem aan te pakken? Hoe staat u tegenover de idee om gratis maaltijden aan te bieden

op school? Plant u verder onderzoek om de omvang van deze problematiek in kaart te brengen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, vandaag is de werelddag van verzet tegen armoede. Armoede is niet het hoofdthema van deze commissie, dat hebben we in de commissie Welzijn. Daar is ook een coördinerend minister voor, en dat is minister Lieten. Hoe armoede ook in de scholen komt, kwam recent heel schrijnend in het nieuws, namelijk met de melding dat steeds meer kinderen op school aankomen zonder boterhammen in de brooddoos. De vraag is wat ze 's morgens al hebben gegeten. Het is natuurlijk alleen maar een symptoom. Het is heel problematisch, want als je niet hebt gegeten, heb je minder aandacht en het is ook niet goed voor de gezondheid.

Over gezonde voeding en gezondheid op school heb ik al veel vragen gesteld, en ook over het label 'gezonde school'. Dat kinderen al in de schooltijd vertrouwd worden gemaakt met gezonde voeding, dat de school sensibiliseert en dat scholen in hun aanbod van drank en tussendoortjes rekening houden met wat gezond is, is belangrijk. Er werden daarvoor al verschillende projecten uitgewerkt, zoals het Tutti Frutti-project en het project Kieskeurig.

Een stap verder is het echter als niet de vraag moet worden gesteld of kinderen wel gezond eten voor ze naar school gaan en terwijl ze op school vertoeven, maar wel of ze wel eten voor ze naar school gaan en boterhammen mee hebben voor tijdens de middagpauze. Het is een probleem dat ook de scholen zelf niet koud laat. Er zijn scholen die gratis maaltijden aanbieden, maar er zijn ook leerkrachten die zelf brood en beleg meenemen.

Er zijn scholen die gratis maaltijden aanbieden zodat kinderen die geen boterhammen mee hebben niet opvallen, want dat is het probleem, het stigmatiserende ervan. Het probleem van de lege brooddozen gaat echter veel verder dan dat. Het gaat om kinderen voor wie de ouders niet alleen geen middagmaal kunnen maken, ook wonen ze vaak in ongezonde omstandigheden en hebben ze niet de kansen op hobby's en dergelijke, die veel andere kinderen wel hebben. Het is het algemene probleem van kinderarmoede dat daarmee schrijnend aan de kaak wordt gesteld. Vorige dinsdag hebben we de gelegenheid gehad om dat in de commissie Welzijn uitvoerig te bespreken met minister Lieten naar aanleiding van vragen om uitleg, maar ook van de oprichting van het Kinderarmoedefonds.

Minister, hebt u concreet cijfermateriaal over het aantal kinderen dat 's middags noodgedwongen geen middagmaal kan nuttigen? Hebt u concreet cijfermateriaal over het aantal scholen dat gratis maaltijden aanbiedt? Hoe kan aan deze kinderen bijzondere aandacht worden geschonken binnen het project Kieskeurig?

Er is discussie over de gratis maaltijden. We hebben gehoord dat de Vlor hierover een advies voorbereidt en dat er heel wat stemmen opgaan om de scholen gratis maaltijden te laten aanbieden. Dat is natuurlijk maar een pleister op de wonde, zij het een noodzakelijke pleister voor zij die het nodig hebben. Het feit dat de kinderen geen boterhammen bij hebben, is maar een symptoom. Ik wil verder vragen naar signalen. De school heeft een belangrijke signaalfunctie met betrekking tot de herkenning van armoede. Het lost wel iets op als je een kind dat honger heeft, te eten geeft. Maar de vraag is ook of we geen proactieve stappen moeten zetten naar het gezin. De scholen hebben daar vragen bij. Het is vaak moeilijk om gezinnen in armoede te bereiken. Ze zetten vaak niet zelf de stap.

De detectie vormt een heel moeilijk probleem. Ik ben ervan overtuigd dat je armoede niet oplost door te zitten wachten tot een gezin in armoede zich aandient, want dan zijn de problemen vaak al onoverkomelijk. Hoe kan daar binnen het onderwijs mee omgegaan worden?

Hoe staat u tegenover gratis maaltijden, minister? Ik weet niet of een veralgemening de goede stap is. Maar wat kunnen we doen voor de kinderen die het echt nodig hebben?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Onder andere vanuit Gent klinken noodsignalen dat kinderen naar school komen met honger of met een lege brooddoos. Dat is schrijnend. Ik wil daar drie bedenkingen bij maken.

Armoede bestaat, maar het moet ook gezegd worden dat er ook een soort onwil is tot het betalen van bijvoorbeeld schoolfacturen. Het wordt soms vanzelfsprekend gevonden dat de overheid dat maar op zich neemt.

Armoede bestaat, maar in veel gezinnen wordt er ook gewoon geen tijd gemaakt om samen te ontbijten en/of lunchpakketten te maken. Op de site van Klasse staat een enquête met één eenvoudige vraag: maakt jouw gezin tijd voor ontbijt? Maar liefst 27 procent geeft aan dat daar geen tijd voor is. In een klas van twintig kinderen hebben er dus vijf geen ontbijt gehad, laat staan dat er een lunchpakket gemaakt is.

Armoede bestaat, maar vaak is het ook een kwestie van de juiste prioriteiten stellen. Hoe gaan we in godsnaam het kaf van het koren scheiden? Hoe kunnen we de mensen die in echte armoede leven onderscheiden van de anderen?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik wil in de eerste plaats mijn verontwaardiging en bezorgdheid uitdrukken over de problematiek die ons allen via de media kenbaar is gemaakt. De oplossing is veel minder evident dan de vraag.

Ik hoor mensen zeggen dat dit signalen zijn voor andere problemen, en dat is zeker correct. Eten is een basisbehoefte. Ik vind dat we verder moeten nadenken over hoe we dat kunnen doen, er op een algemene manier voor zorgen dat kinderen eten krijgen op school, zodat er geen onderscheid is tussen een kind dat het goed heeft thuis en een ander kind, alleen al maar om ervoor te zorgen dat men op een goede manier de lessen kan volgen. Dat kan beter met een volle dan met een lege maag.

Ik ben het ermee eens dat het een signaal is voor andere problemen. De school kan dat signaal het best terugsturen naar de ouders, en misschien ook naar het lokale OCMW. Het is noodzakelijk dat er veel duidelijker richtlijnen komen voor scholen en directies over wat zij in die gevallen kunnen ondernemen. Zij zitten vaak zelf met de handen in het haar bij dergelijke situaties.

Ik had daarover een gesprek met een directrice van het GO! bij ons in de gemeente. Zij onderschrijft dat de problematiek leeft. Ik merk dat er heel veel vragen zijn over hoe ze daar het best mee kunnen omgaan. Minister, hoe staat u tegenover een veralgemening van gratis maaltijden op school? Bent u daarvoor gewonnen?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, welke concrete acties kunnen ondernomen worden, bijvoorbeeld in samenwerking met de lokale overheden en OCMW's? Zal de Vlaamse Regering wat ondernemen om het probleem aan te pakken?

De Vlaamse Onderwijsraad adviseert dat Vlaamse scholen gratis maaltijden zouden kunnen aanbieden aan hun leerlingen, maar onze partij heeft toch wat bedenkingen bij dat idee, omdat het niet echt de kerntaak is van de scholen. Maar wij zijn uiteraard ook niet blind voor de problematiek van armoede bij kinderen en gezinnen. Ik ben dan ook nieuwsgierig naar uw antwoord, minister.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb deze ochtend aan de vraagstellers gedacht toen ik de brooddoos van mijn stiefdochter klaarmaakte: twee boterhammen, een kiwi en een Pick Up-koekje. Ik heb me de bedenking gemaakt dat de kostprijs van wat ik in die brooddoos gestopt heb, nog geen 2 euro was.

Wat wil dat zeggen? Ofwel hebben we te maken met ouders die een verschrikkelijk armoedeprobleem hebben, als ze dat zelfs nog niet kunnen betalen. Ofwel hebben we te maken met kinderverwaarlozing, dat is ook een mogelijkheid: ouders die hun kinderen zonder eten naar school sturen, in de hoop dat anderen het wel zullen oplossen.

Ik heb de reactie gehoord van de schepen van Gent, Elke Decruynaere, die meteen voorstelde om gratis voedsel te geven en het probleem af te wentelen op de belastingbetaler. Ik heb ook de reactie gehoord van schepen Marc Hendrickx van Mechelen, die stelde dat de situatie van de ouders bekeken moet worden, vooraleer er sprake kan zijn van gratis maaltijden. Ik denk dat de heer Hendrickx het meer bij het rechte eind heeft. Er moet teruggekoppeld worden naar het OCMW. Het is niet omdat een armoedeprobleem opduikt op de school, dat het daarom de taak van de school is om het op te lossen. We hebben daar in onze welvaartstaat andere instellingen voor, in de eerste plaats het OCMW.

Het is evident dat men dit niet blauwblauw moet laten, maar er is ook de verantwoordelijkheid van de ouders en de verantwoordelijkheid van het OCMW.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is inderdaad heel schrijnend te moeten horen dat dat in onze samenleving voorkomt. Het is op dit moment moeilijk in te schatten hoe breed en ruim het probleem is. Je hoort er tegengestelde berichten over. Maar het is zeker aanwezig, dus we moeten het niet ontkennen.

We hebben daar geen cijfermateriaal over. Het is ook geen eenvoudig verhaal. We weten uit de armoedecijfers dat meer dan één op tien jonge kinderen opgroeit in een gezin met een verhoogd armoederisico. Maar niet iedereen die arm is, kampt met een lege brooddoos. Het is niet evident om dat soort conclusies te trekken.

Kind en Gezin zegt dat 3 procent van de kinderen in een gezin leeft dat het zich niet kan veroorloven om om de twee dagen vlees, kip of vis te eten. Dat wil niet zeggen dat het die groep kinderen is die met een lege brooddoos naar school komt. Je kunt uit die bestaande cijfers geen conclusies afleiden.

Via een bevraging van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ) weten we dat in 2009 zes op tien basisscholen warme schoolmaaltijden aanboden, hetzij met een extern cateringbedrijf, hetzij met een lokale traiteur, hetzij zelf bereid. Ouders betaalden 3 à 4,5 euro per kind per maaltijd. Dan zit je dus weer met het betalingsissue.

Moet je veralgemenen? In Scandinavische landen gaat het om meer dan kinderen eten geven en roept men ook gezondheidsredenen in. Men vindt dat het een opdracht van de overheid is om dat te doen. De invalshoek is dus veel breder. Als je dat doet, moeten Welzijn, Volksgezondheid en Onderwijs mee op de kar springen. Wie het precies betaalt, is op dat moment niet zo belangrijk. Laat ons daar duidelijk in zijn. Het is altijd de Vlaamse overheid die betaalt.

Er hangt een enorme kostprijs aan vast. Ook qua organisatie is het niet evident. De vraag is ook of men dat wel wil. Daar is op dit moment geen zicht op. Er zijn argumenten voor en tegen. Je kunt daar niet zomaar conclusies in trekken.

Hoe moet je dit oplossen? Er is een advies van de Vlor op komst. Het is belangrijk dat we dat afwachten. Ondertussen bekijken we met collega's Lieten, Van den Bossche en Vandeurzen hoe we daar een oplossing aan kunnen bieden en wat de beste manier is om dat te doen. Is dat via de scholen of via het OCMW? Hoe reageer je daar het best op? Schakel je het CLB in als je dat vaststelt? Ga je naar de ouders? Schakel je het OCMW in? Dat zijn allemaal vragen die nog een antwoord moeten krijgen. We werken daar momenteel aan, om daar op zijn minst een duidelijk scenario voor uit te werken.

Scholen krijgen extra werkingsmiddelen op basis van leerlingenkenmerken, dat weet u. Die kunnen daarvoor worden gebruikt. Het geld wordt ook voor andere zaken gebruikt.

Het is van groot belang dat de regering bij de begrotingsopmaak beslist dat minister Lieten 4,5 miljoen euro kan besteden aan preventieve gezinsondersteuning en gezondheidszorg. We gaan samen kijken of dat een oplossing kan zijn, ook Welzijn gaat daaraan meewerken. Iedereen, de leerkracht, de school, de stad of gemeente, de ouders, het OCMW, zal een rol spelen. Geef ons nog een beetje tijd om dat uit te werken. We zullen op de beste manier en in overleg met iedereen een antwoord formuleren.

Het duurt niet meer zo lang, over een tweetal weken hebben we het advies. Het getuigt van respect, als de Vlor daar tijd in steekt, dat we daarop ingaan.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Minister, ik ben tevreden dat u er tenminste mee bezig bent. Deze problematiek is zo schrijnend dat er snel oplossingen moeten komen. Ik ben het met u eens dat de lokale actoren ook een rol hebben. Het lokale bestuur is heel goed geplaatst om een gesprek met de scholen aan te gaan en na te gaan hoe groot de problematiek is en om te zien hoe ze daar kunnen op inspelen.

Ik begrijp wel dat hier wordt gezegd dat ouders soms tegen het welzijn van hun kinderen kunnen handelen. Dat bestaat nu eenmaal. Ik heb al met heel wat armenverenigingen gesproken en ik concludeer daaruit dat ouders dit niet zomaar doen. Als mensen hun kinderen geen eten meegeven, goed wetende dat er op school geen oplossing is, dat gaat toch wel heel ver. Volgens mij maken bijzonder weinig mensen die keuze als ze een andere hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dit heeft u en uw collega's geraakt. U hebt samen naar een oplossing gezocht. Dat is goed. Dit heeft niet alleen met Onderwijs te maken, maar met vele domeinen. Dat beseffen we allemaal heel goed. We kijken allemaal uit naar het advies van de Vlor. Dit is geen simpele problematiek. Ik hoop dat we hier in de commissie verder het debat voeren als dat advies er is.

Intussen ben ik heel tevreden dat u zo expliciet de signaalfunctie van een school erkent. Er wordt heel veel aan de school gevraagd. Scholen zijn vaak overbevraagd. Ik heb dat in mijn gemeente al ondervonden. Hoe we het ook draaien of keren, de scholen kunnen het best zien hoe het met de kinderen gaat. Daarom moeten ze de signaalfunctie waarmaken. Daarna is het aan de actoren CLB, OCMW enzovoort om met die signalen het nodige te doen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Voorzitter, ik wil heel graag verdergaan waar mevrouw Schryvers gestopt is. De scholen hebben inderdaad een signaalfunctie. Misschien kunnen we voor dit probleem eens kijken naar de school van Diepenbeek. Daar bestaat een soort overlegplatform tussen de school en het OCMW. Op die manier kunnen beide partijen heel kort op de bal spelen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■